

ERİŞİLEBİLİR ŞEHİR YÖNETMELİĞİ
UNION 2011:2015 ÇEVRE VE YAPI STANDARDI
GENEL KOORDİNATÖR

Necdet Öztürk / *DEV&DEB Başkan Yardımcısı*

DÜZENLEYENLER

Linnie Tse – *Çevre ve Şehir Plancı / Kanada Standartlar Merkezi*
Prof.Dr.Hakkı Önel – *Mimar/Yıldız Teknik Üniversitesi*
Prof.Dr.Mehmet Şener Küçükdoğu – *Mimar / İstanbul Kültür Üniversitesi*
Prof.John Brown – *Mimar/USA*
Yüksek Mimar – *İlyas Hızır Eryüzlü/TMMOB*
Yrd. Doç. Dr. Gülay Yedekçi - *Mimar / Yeni Yüz Yıl Üniversitesi*
Yrd.Doç.Dr. Hicran Özalp - *İç Mimar/Maltepe Üniversitesi*
Canan Koca – *Şehir Plancısı*
Burcu Parlak - *Mimar*
Şeniz Öztürk – *İç Mimar*

DESTEK VERENLER

Prof. Dr. Roy Hanes - *Eğitim Ana Bilim Dalı Başkanı / Carleton Üniversitesi/Kanada*
Prof.Dr.Mensur Akgün – *İKÜ Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Başkanı*
Prof. Dr. Akile Gürsoy - *Antropoloji Ana Bilim Dalı Başkanı*
Prof. Dr. H. Fehim Üçışık – *Doğuş Üniversitesi Hukuk Dekanı*
Prof.Dr. Mustafa Güler – *Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı Başkanı*
Yrd.Doç.Dr. Sylvia Tiryaki - *Avrupa Hukuku Uzmanı*
Prof. İ.Urbano Stenta - *Engelliler Hukuku Uzmanı*

TEKNİK EKİP

Yüksek Mimar. Mehpere Evrenol / *WDU Standartlar Komisyon Üyesi*
Mimar Suzan K. Batu / *WDU Standartlar Komisyon Üyesi*
Mimar Berna Açık Tunçbaş / *WDU Standartlar Komisyon Üyesi*
Şehir Plancı. Sabina Mulkiç / *WDU Standartlar Komisyon Üyesi*
Emrah Gürer / *WDU Standartlar Komisyon Üyesi*
İç Mimar Şeniz Öztürk / *UNION 2011: 2015 Çevre ve Yapı Standardı Kılavuzu Teknik Ekibi*
Dr. Mim. Mona Paşapur / *UNION 2011: 2015 Çevre ve Yapı Standardı Kılavuzu Teknik Ekibi*

DÜNYA ENGELLİLER VAKFI“DEV“ & www.devturkiye.org
DÜNYA ENGELLİLER BİRLİĞİ“WDU“ & www.worlddisabilityunion.org
UNION 2011:2015 ÇEVRE ve YAPI
STANDARDI & www.unioncertification.org

ERİŞİLEBİLİR ŞEHİR YÖNETMELİĞİ UNION 2011:2015 ÇEVRE VE YAPI STANDARDI

AVANTAJLARI

Devletin;

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesindeki“Madde 9. Erişilebilirlik” görevini karşılar.

Belediyelerin;

- ✓ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu
- ✓ 5393 Sayılı Belediye Kanunu
- ✓ 5378 Sayılı Engelliler Kanununa;

Yasal uyumunu, UNION 2011:2015 Çevre ve Yapı Standardına göre Uygulama, Proje ve Ruhsat onaylamada uygunluğunu sağlar.

Dezavantajlıların;

Tüm yaşam alanlarından *Fırsat Eşitliği* ilkesine göre faydalanmasını ve topluma eşit ve adil dâhil olmalarını temin eder.

Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Özel Kamu Kuruluşlarının Teşvik Amaçlı Tanıtımı;

Erişilebilir Şehir Yönetmeliğine sahip Belediyeler, UNION 2011:2015 Çevre ve Yapı Standardı Belgesiyle Sertifikalandırılan, kamu kurum ve kuruluşları ile özel kamu kuruluşları ve alanları;

- ✓ **WDU** Ajandasında,
- ✓ 6 Kıta 80 Ülkede “**WDU** Kurumsal Zemininde”,
- ✓ Birleşmiş Milletlerde New/York'ta
- ✓ Ulusal ve Uluslararası tüm platformlarda **WDU** tarafından *Teşvik Amaçlı* tanıtılacaktır.

Turizme Katkısı;

Türkiye'nin 2023 Turizm Stratejisi kapsamında ön görülen turizmin çeşitlendirilmesi hedefini karşılayan Engelli Turizmi, İleri Yaş Turizmi ve Sağlık Turizmi ile Dünya genelinde bir milyar iki yüz milyona ulaşan dezavantajlılar birinci derece bir yakını ile birlikte “2.400.000.000” büyük bir turizm potansiyelidir.

Erişilebilir Şehir Yönetmeliği esas alınarak düzenlenmiş bir şehir ve UNION 2011:2015 Çevre ve Yapı Standardı ile Belgelendirilmiş Turizm Hizmet Sektörü, *Herkes için Turizm*

Modelinden hem çok hem de sürekli kazanacak ve Türkiye'ye kazandıracaktır.

ORDU BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
ERİŞİLEBİLİR ŞEHİR YÖNETMELİĞİ
BİRİNCİ BÖLÜM

Meclis Karar Numarası : 2017/252
Meclis Karar Tarihi : 14.11.2017
Yürürlüğe Girdiği Tarih : 17.11.2017

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar, Genel Esaslar

Amaç

Madde 1- (1) Bu Yönetmelik engelli ve yaşlı vatandaşların topluma tam, etkin ve eşit katılımını sağlamak amacıyla Ordu Büyükşehir Belediyesi ve bağlı bulunan diğer İlçe Belediyelerince umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile açık, yarı açık ve kapalı alanların fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun olarak erişilebilir duruma getirilmesine ilişkin ilgili kanun, tüzük, imar planları ve yönetmelik hükümlerinin tatbikinde ve teşekkülünde gerekli düzenlemelerin yapılmasını amaçlamaktadır.

Kapsam

Madde 2- (1) Bu yönetmelik Ordu Büyükşehir Belediyesi ve bağlı bulunan diğer ilçe belediyelerinin sınırları içerisinde yasal zorunluluklar kapsamında yapılan ve/veya yapılacak olan planlamalarda, stratejik planlarda ve imar uygulama planlarında uygulanır.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, 3194 sayılı İmar Kanunu ve bu kanunlara istinaden yürürlüğe giren ilgili yönetmelik ve genelgeler, 5825 sayılı Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi ve Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan standartlar ve yürürlükte bulunan diğer mevzuat hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4-(1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) **Büyükşehir Belediyesi:** Ordu Büyükşehir Belediyesi'ni
- b) **İlçe Belediyeleri** :Ordu Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı bulunan ve/veya Ordu Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde bulunan diğer 19 ilçe Belediyelerini,
- c) **Belediyeler:** Ordu Büyükşehir Belediyesi ve bağlı bulunan diğer 19 İlçe Belediyelerini.
- d) **UNION:**2011:2015 Çevre ve Yapı Standardı'nı
- e) **WDU:** Dünya Engelliler Birliğini ifade eder.
- f) **DEV:** Dünya Engelliler Vakfını ifade eder.

Genel Esaslar

Madde 5- (1) Büyükşehir Belediyesi ile diğer İlçe Belediyeleri sınırları içerisinde yapılacak olan her ölçekteki planlarda, stratejik planlarda bu yönetmelikte yazılı olan standart ve ölçülere uyulacaktır.

(2) Belediyelerce Uygulama İmar Planlarına göre düzenlenecek imar durumlarında, bu yönetmelik esaslarına uyulması gereklidir notu konulacaktır.

(3) Her türlü kapalı, açık ve yarı açık alanların, planlanmasında, projelendirilmesinde ve uygulanmasında bu yönetmelikte yazılı olan hükümlere ve eklerine uyulacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kamu Yararı için Alınması Gereken Tedbirler, Sosyal Uygunluk Vizesi

Kamu Yararı İçin Alınması Gereken Tedbirler

Madde 6- (1) Belediyeler ve Kamu Kurumlarının sorumluluk alanlarında alt yapı, yol gibi yapılacak çalışmalar sırasında bu yönetmelikte yazılı ulaşılabilirlik ölçütlerine uygun tedbirler alınır.

(2) Ordu Büyükşehir Belediyesi ve bağlı bulunan diğer ilçe belediyeleri ile Kamu Kurumlarının sorumluluk alanlarında yol, kaldırım, alt yapı, açık, kapalı, yarı açık kamusal alanlar gibi yapılacak kentsel ve mimari ölçekteki tüm çalışmalarda UNION standartları esas alınır.

(3) Ordu Büyükşehir Belediyesi ve bağlı bulunan diğer ilçe belediyeleri ile Kamu Kurumları sınırları içerisinde yeni inşa edilecek yapılarda, binalarda, sitelerde dairelerin ve 1000m²'yi geçen özel amaçlı yapıların %10'unun, kamu kurumlarına ait yapıların tamamının engellilerin kullanımına uygun olarak yapılması zorunludur.

(4) Yapısal ve kentsel ölçekteki kamusal ve özel olabilecek kapalı, açık ve yarı açık alanlar UNION Standartları ve eklerine uygun bir şekilde planlanacak, programlanacak, projelendirilecek ve uygulanacaktır.

(5) Belediyelerin imar yönetmeliğine, Kamu Kurumlarının ilgili yönetmeliklerine, içtihatlarına, kararlarına ve genelgelerine göre yapılacak bütün yapılarda; plan, fen, sağlık, güvenli yapılaşma, estetik ve çevre şartlarına, Resmi Standartlar Kurumu tarafından belirlenmiş standartlara ve ilgili diğer kanun, tüzük ve UNION standartlarına uyulması engellilerin ihtiyaç ve kabul edilmiş yasal hakları bakımından zorunludur.

Sosyal Uygunluk Vizesi

Madde 7-(1) Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesine göre, her çeşit ruhsat başvurusu değerlendirilirken, projelerin ilgili makamlarca onaylanması şartı olarak UNION Standartlarında belirtilen kriter ve hükümlerine uygunluk aranır.

(2) Aksine bir durum olması halinde ruhsat ve ekleri UNION Standartlarına ve hükümlerine uygun hale getirilmedikçe projeler onaylanmaz ve ruhsat verilmez.

(3) Yapı kullanma izni, tamir, tadil ve ilave inşaat taleplerinde de UNION Standardı şartları aranılır.

(4) Açık, yarı açık ve kapalı alanlarda yapılan inşaatların herhangi birinde plan ve/veya UNION Standartları, ruhsat ve eki projelerine olan aykırılıklar giderilmedikçe yapının inşasına devam izni verilmez.

(5) Kat mülkiyeti kurulmuş bir yapıdaki bağımsız bölümlerden herhangi birinde UNION Standartlarına uygunluk sağlanması için ihtiyaç duyulan tadilatın, yapının ruhsat ve eklerine aykırı olması durumunda bu uygunluk aranmaksızın teknik şartlara uygun olarak tadil veya ilave işlemleri gerçekleştirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler, Yetki ve Sorumluluk, Yürürlük ve Yürütme

Çeşitli hükümler

Uygulama önceliği

Madde 8-(1) Özel kanunlar ve bunların yönetmelikleri dışında, UNION standartlarının başka bir yönetmelikle çatışması halinde hiyerarşik öncelik UNION Standartlarına verilir.

(2) Belediyelerin imar yönetmeliği ile Kamu Kurumlarının ilgili yönetmelik, içtihat, karar ve genelgelerine göre yapılacak bütün yapılarda plan, fen, sağlık, güvenli yapılaşma, estetik, çevre şartları ile Türk Standartları Enstitüsü tarafından belirlenmiş standartlara ve ilgili diğer kanun, tüzük ve bu yönetmelik hükümlerine ve standartlarına uyulması zorunludur.

Denetim

Madde 9-(1) UNION Standartları ve hükümlerinin uygulanmasının denetimini ilgili Belediyeler; bu Standartların hazırlayıcısı ve uzmanı olan **DEV ve WDU**’den destek ve danışmanlık hizmeti almak suretiyle koordinasyon içinde yürütür.

Cezai hükümler

Madde 10-(1) İmar Kanunu ve 5378 sayılı Engelliler Kanunu yaptırımları yanı sıra, 5825 sayılı Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi hükümleri uygulanır.

Diğer hükümler

Madde 11- (1) Bu Yönetmelikte yer almayan hususlar konusunda ilgili kanun, yönetmelik, yönerge ve genelgeler kapsamındaki genel hükümler uygulanır.

(2) İmar planlarında açıklanmamış ve bu yönetmelikte yer almamış hususlarda lüzuma, ihtiyaca ve civarın karakterine göre uygulanacak şeklin takdirine Ordu Büyükşehir Belediyesi yetkilidir.

Bu maddenin uygulanmasında Belediyelerce tereddüte düşülmesi halinde Ordu Büyükşehir Belediye Başkanlığı’ndan alınacak görüşe göre uygun işlem yapılır. Benzer işlerde de bu görüşe uyulur. Bunun dışında, bu yönetmelik esaslarına aykırı olarak kararlar alınıp uygulanamaz.

(3) İşbu Yönetmelik, eki UNION 2011-2:2015 Çevre ve Yapı Teknik Klavuzu ile bir bütündür.

Uyulması gereken yapım standartları ve Şekiller

Madde 12- (1) Dünya Engelliler Birliği WDU Akreditasyon sistemi,

(2) UNION 2011:2015 Çevre ve Yapı Standardı,

(3) UNION 2011:2015 Çevre ve Yapı Standardı Sertifikasyonu,

Yetki ve Sorumluluk

Madde 13-(1) Bu yönetmeliğin uygulanmasında yapı ruhsatını ve yapı kullanma izin belgesini düzenleyen idareler yetkili ve sorumludur. Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin denetim yetkisi saklıdır.

Yürürlük

Madde 14- (1) Bu yönetmelik yürürlüğe girdiğinde, Ordu Büyükşehir Belediyesi ve bağlı 19 ilçe belediyelerinin imar yönetmeliği ile diğer yönetmeliklerinde bulunan engelli ve yaşlılarla ilgili bölümler işbu yönetmelik hükümleri doğrultusunda değiştirilir ve uyumlu hale getirilir.

(2) Bu Yönetmelik Ordu Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından kabulünden sonra, Büyükşehir Belediyemizin kurumsal resmi web sitesinden ilân edildiği gün yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15-(1) Bu Yönetmelik hükümlerini Ordu Büyükşehir Belediye Başkanı yürütür.

EK: 1-UNION 2011-2:2015 Çevre ve Yapı Teknik Klavuzu

UNION 2011-2:2015 ÇEVRE VE YAPI TEKNİK KLAVUZU BİRİNCİ BÖLÜM

Kapsam, Uygulama, Atıf Yapılan Kılavuzlar ve/ve Yasalar, Terim Tarifler

Kapsam

Madde 1-(1)Bu standard, Kuruluşların UNION 2011:2015 Çevre ve Yapı Standartları Sertifikasyonu gerekliliklerini karşılaması için ilgili şartları yerine getirilmesine destek sağlar.

Uygulama

Madde 2- (1)Bu Standard'ın bütün şartları genel olup tipleri, büyüklüklerine bakılmaksızın bütün kuruluşlara uygulanabilir olması amaçlanmıştır.

(2)Bu Standard'ın bazı şart(lar)ı kuruluşun yapısı nedeniyle uygulanamadığında bu durum, bir "hariç tutma" olarak düşünülebilir.

Atıf yapılan kılavuzlar ve/veya yasalar

Madde 3- (1) UNION 2011-2:2015 Çevre ve Yapı Teknik Kılavuz, ulusal ve uluslararası kılavuzlar, ulusal ve diğer ilgili kanunlar baz alınarak hazırlanmıştır. Bu ilgili kılavuz, standart ve yasalardaki yapılan tadil veya revizyonlar, atıf yapan bu kılavuzda da tadil veya revizyon yapılması şartı ile uygulanır.

Terim ve tarifler

Madde 4- (1) Bu kılavuzda geçen;

a)Açık ve yeşil alanlar: Kent içerisindeki ve yakın çevresindeki kent parkı, mahalle parkı, çocuk oyun alanı gibi park alanlarını; futbol, basketbol sahası, yüzme havuzu gibi spor alanlarını, meydanlar, yaya bölgeleri gibi açık alanları ve rekreasyon alanlarını kapsamaktadır.

b)Denetim: "Tetik kriterlerinin" karşılanma derecesini belirlemek amacıyla "tetkik delillerinin" elde edilmesi ve objektif olarak değerlendirilmesi için yapılan sistematik, bağımsız ve dokümanite edilmiş proses.

c)Denetçi :Bir tetkiki yapabilmeye yetkili uzman kişi.

d)Geçici konaklama mekanları: Sağlık yapıları olarak sınıflandırılmamış, geceleme mekanlarına ait tesisler (Otel, tatil yapıları, yatılı okullar, öğrenci yurtları vb.) veya bunların bir kısmını kapsar.

e)Kent mobilyaları: Kamusal alanlarda insanların yaşamlarını kolaylaştıran, güvenlik, kolaylık sağlayan ve toplu yaşam düzenine büyük katkı sağlayan tüm nesnelere genel adıdır.

f)Kılavuz İz: Yüzeyinde çubuk (düz sırt) şeklinde kılavuzlama kabartma dokusu, hareket yönüne paralel olarak düzenlenmiş izlerdir.

g)Korkuluk: Köprü, merdiven, balkon gibi düşmek tehlikesi olan yerlerin kenarlarına dikilen alçak duvar veya parmaklıktır.

h)Kuruluş: Kuruluşun kontrolü altında işle ilgili faaliyetlerin yürütüldüğü herhangi bir fiziksel mahaldır.

ı)Küpeşte: Korkulukların üstü tutunmaya yarayan küpeşte ya da tırabzan denilen elemandır.

i)Niş:Yaygın olarak üzeri kemerli şekilde imal edilen duvar içi oyuk – hücre anlamındadır.

j)Ortak kullanım alanları: Binaların giriş holleri, ışıklıklar, hava bacaları, saçaklar, tesisat galerileri ve katları, açık ve kapalı merdivenler, yangın merdivenleri, asansörler; kalorifer, kapıcı, bahçıvan, bekçi daireleri, binaya ait depo, kömürlük, sığınak ve otopark gibi bağımsız bölümler dışında kalan, ortaklaşa kullanılan veya faydalanılan ortak kullanıma açık alanlardır.

k)Parapet: Çatılarda, balkonlarda ya da yapının zemin ile kesiştiği bölgelerde yapı boyunca koruma veya kötü görünümü önleme amacıyla yapılan korkuluk duvarlarıdır.

l)Prosedür: Bir faaliyeti veya prosesi yürütmek için belirlenmiş yol.

m)Riht: İki basamak arasındaki düşey yüksekliktir.

n)Risk değerlendirme: Tehlikelerden kaynaklanan riskin büyüklüğünü tahmin etmek ve mevcut kontrollerin yeterliliğini dikkate alarak riskin kabul edilebilir olup olmadığına karar vermek için kullanılan proses.

o)Sahanlık: İki merdiven kolu arasında kalan, genişliği basamak genişliğinden daha fazla olan yatay düzlemlerdir. Sahanlık genişliği en az merdiven kolunun genişliği kadar, sahanlık boyu ise çıkışı aksatmayacak şekilde olmalıdır.

ö)Sürekli iyileştirme: Kuruluşun politikasına uygun olarak, genel performansının artırılmasını sağlamak amacıyla, yönetim sisteminin sürekli olarak iyileştirilmesi.

p)Tehlike tanımlaması: Bir tehlikenin varlığını tanıma ve özelliklerini tarif etme prosesi.

r)Ulaşılabilir güzergah: Net genişliği, yüzey dokusu, yürüyüş güzergahına paralel veya dik eğimi ve düzey değişiklikleri bakımından hareket sorunu bulunan bireylerin kullanabilmesine kolaylık sağlayan yürüme alanlarıdır.

s)Ulaşım Yapıları: İstasyon, otobüs durağı, otobüs indirme/bindirme alanı, terminal binası veya diğer ulaşım mekanları.

İKİNCİ BÖLÜM

Binalarla İlgili Düzenlemeler, Genel Kullanım Alanları, Kurtarma Yardım Alanı, Binalarda İşaretleme ve Alarm, Sürekli Enerji

Binalarla ilgili düzenlemeler

Rampalar

Madde 5- (1)Rampaların tasarımında; tekerlekli sandalye ve bebek arabası kullanıcıları, görme engellilerin yükseklik farkını aşarken zorlanmamaları için, ergonomik açıdan gerekli koşulların sağlanması gerekir.

(2)Rampaların boyutları;

a) 900 cm"den uzun rampalarda veya bir rampadan ikinci bir rampaya geçiş varsa her bir 900cm"de

en az 150cm x 150cm"lik düz dinlenme alanları yapılmalıdır.

b)Rampa uzunluğu 3000cm"den fazla ise her bir 3000cm"de en az 250cm"lik düz dinlenme alanları yapılmalıdır.

c)Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa, tekerlekli sandalyeli engellinin manevrası için gerekli sahanlık alanı en az 150 cm x 150cm olmalıdır.

d)Rampalarda, tekerlekli iki sandalyenin iki yönlü geçişinin gerekli olduğu durumlarda minimum

net genişlik 180cm olmalıdır.

(3)Rampalarda eğim;

a)Eğimlerin, tekerlekli sandalye kullanıcıları ve bastonlu kişilerin rahat ve güvenli geçişini sağlaması için %3 - %8 arasında olmalıdır.

b)Rampa eğimi %8- %12 arasında ise bir yardım butonu (rampa başlangıcında ve bitişinde) mevcut olmalıdır.

c)Döşeme seviyesinden 1,3cm"den daha fazla bir kot farkı varsa rampa düşünülmelidir.

d)Rampa uzunlukları 1000cm "e kadar olan rampaların en fazla eğimi %8 olmalıdır.

e)1000cm"den daha uzun rampalarda en fazla eğim %6 olmalıdır.

(4)Rampaların yüzeyleri;

a)Görme engelliler için rampaların başında ve sonunda 150cm uzunluğunda düz ve farklı dokuda bir alan bulunmalıdır.

b)Rampaların yüzeyleri sert, stabil, kaymaz ve çok az pürüzlü malzeme ile kaplanmalıdır. Yüzeydeki pürüzlülük yüksekliklerinde 1,3 cm"den büyük farklılık olmamalıdır.

(5)Rampalarda güvenlik ve konfor;

a)Tekerlekli sandalye kullanan engelliler için rampaların korumasız taraflarına en az 5cm yüksekliğinde koruma bordürü yapılmalıdır.

b) 20cm yüksekten fazla bir kot farkını geçerken rampanın bir veya iki tarafına küpeşte yapılmalıdır.

Tekerlekli sandalye kullanıcıları için 90cmyüksekliğinde küpeşte yapılmalıdır.

c)Rampaların başında ve sonunda sahanlıklar bulunmalıdır. Rampanın başlangıcının 30cm öncesinde ve bitiminde 30cm sonrasında 60cm derinliğinde uyarıcı yüzey bulunmalıdır. Kısmi Görme engelliler için sahanlıklar rampa ile zıt veya kolay şekilde farkedilebilir renkte olabilir.

d)Genişliği 300cm den fazla olan rampalarda, rampanın iki yanındaki trabzanlara ilaveten arada üçüncü bir trabzan bulunmalıdır.

Merdivenler

Madde 6-(1)Merdivenler erişebilir güzergâh üzerinde olmalıdır. Bina girişindeki merdivenin, rampanın veya kapının önünde herhangi bir alanda çiçeklik, tabela, çöp kutusu vb. nesnelere geçiş engel olmamalıdır.

(2)Merdivenlerin boyutları; Maksimum bir rıht yüksekliği 15cm olmak üzere 2 x rıht yüksekliği + 1 x Basamak genişliği yaklaşık 63cm olmalıdır. Merdiven basamaklarında çıkıntı olmamalıdır.

(3)Merdivenlerin yüzeyleri;

a)Basamak ve rıhtlar zıt veya kolay şekilde farkedilebilir renklerde olmalıdır.

b)Merdivenlerin yürüme yüzeylerinde pürüzlü, kaymayı önleyen kaplama kullanılmalıdır.

c)Gerekirse merdivenin üzeri hava etkilerine karşı kapatılmalıdır.

d)Basamak ucunda 2,5cm – 5cm eninde koruyucu kaymaz bir şerit bulunmalı, koruyucu malzeme, farklı renkte, takılıp düşmeyi önleyecek, çıkıntı yapmayacak, basamak yüzeyi ile düz olacak şekilde monte edilmelidir.

e)Kaymaz şeritlerin bütün basamaklarda olması gerekmektedir.

(4)Merdiven sahanlığı; Merdivenlerin başlangıcında ve sonunda görme engelliler için 120cm uzunluğunda düz ve farklı dokuda kaplama malzemesi ile döşenmiş sahanlık olmalıdır.

(5)Yürüyen bant, merdiven ve merdiven lifti, asansörü

a)Binalara merdiven ve asansörlerin dışında merdiven basamakları üzerinde yer alan merdiven asansörü denilen bir sistem kurulabilir. Merdiven asansörünün kullanılacağı iç ve dış merdivenler ve sahanlıklar, ulaşılabilir güzergah üzerinde konumlandırılmalıdır.

b)Platform yükselticisinin taban alanı 89cm x150cm'den küçük olmamalı, açık kenarlarda korkuluklar bulunmalı, gerektiğinde ve acil durumlarda karşılıklı bina içi bir güvenlikle bağlantılı olmalıdır. Merdiven lifti uygun işaretlemeler ile belirtilmeli ve yardım almadan hizmet verebilme yeterliliğinde olmalıdır.

c)Sabit veya yürüyen merdivenlerin başında ve sonunda görme engelliler için 60 cm derinliğinde uyarıcı hissedilebilir yüzeyler konulmalıdır.

d)Yürüyen merdivenlerin ve bantların, yürüyebilen engellilerin emniyetli hale getirilmesi amacıyla, merdivenin başında ve sonunda kırmızı ve yeşil ışıklar kullanılmalı, hareket yönü ve hareket başlangıç yönü belirtilmelidir.

e) Yürüyen bantlarda, eğimin %12'den, hızın ise saniyede yarım metreden fazla olmaması sağlanmalıdır.

f) Yürüyen bant ve merdivenlerde görmeyen veya çok kısıtlı bir görüş kabiliyetine sahip insanlar için, sesli uyarı sistemi sağlanmalıdır. Ayrıca her basamağın köşe kenarı zıt renkler ve tonlarla belirginleştirilmelidir.

Korkuluk ve küpeşte

Madde 7-

a)Her iki tarafı boşluk olan merdivenin her iki tarafına, boşluk tek tarafta ise boşluk olan tarafa korkuluk yapılmalıdır. Genişliği 300cm „den fazla olan merdivenlerde, merdivenin iki yanındaki trabzanlara ilaveten arada üçüncü bir trabzan bulunmalıdır.

b)Merdivene uygulanan küpeşteler kavranabilir formda olmalı ve duvara emniyetle yük taşıyabilecek şekilde monte edilmelidir.

c) Yaşlı ve çocuklarda düşünülerek küpeştelerin yüksekliği 70cm – 100cm arasında olmalıdır.

Korkuluk merdivenin başlangıcından en az 30cm önce başlamalı ve bitiminden itibaren en az 30cm devam etmelidir.

d)Duvar ile küpeşte arası mesafesi net 4 cm "den az olmamalıdır.

e)Korkuluğa bitişik duvar veya diğer yüzeylerde çıkıntı ve pürüzler olması durumunda, çıkıntı veya pürüz yüzeylerinden 5 cm mesafede olmalıdır.

f)Küpeştelerin çapı veya genişliği 3,2cm – 4 cm arasında olmalıdır.

g)Az gören engelliler tarafından kolayca fark edilebilmesi amacıyla korkuluk ve küpeşte rengi bitişik

yüzeylere zıt renklerden seçilmelidir.

h) Küpeştelerin kavrama yüzeyi sürekli ve uçları yuvarlatılmış olmalıdır.

Acil çıkışlar

Madde 8-

- a) Acil çıkışlara yönlendirici görsel işaretlemeler yapılmış ve erişim ulaşılabilir güzergah üzerine olmalıdır.
- b) Engelli odaları yangın merdivenine ve asansöre yakın mesafede olmalıdır.

Asansörler

Madde 9- (1)Binalar da engelli asansörü kaçış asansörü olarak da kullanılabilir.

(2)Asansör girişi

- a)Asansör önünde tekerlekli sandalyenin manevra alanı ve bekleme için 150cm x 150 cm "lik bir alan gerekmektedir.
- b)Asansör kapısı otomatik veya fotoselli olmalı ve açıklığı 90cm"den az olmamalıdır.
- c)Asansör kapılarının açık kalma süresi en az 10 sn olmalıdır.
- d)Yapıya girişten asansöre kadar engelsiz ve en fazla 3000cm mesafede ulaşım sağlanmalıdır.
- e) Asansör önü ve içi yeterli şekilde aydınlatılmalıdır.

(3) Asansör Kabini; Kabin içi boyutları tekerlekli sandalye kullanıcısının kontrol paneline erişebilmesi için en az 90cm x 140cm alan barındırmalıdır.

Kapılar

Madde 10- (1) Giriş kapısı

- a)Ana giriş kapısı çift kanatlı ise kapı kanatlarından birinin genişliği en az 81,5cm olmalıdır.
- b)Giriş kapılarında eşik yapılmamalıdır. Ancak eşik yapma zorunlu ise yüksekliği en fazla 1,3cm olmalı ve engellilerin hareketini engellemeyecek şekilde önlemler alınmalıdır.
- c)Dış ve iç giriş kapısına konan diyafon ve kapı zilleri ulaşılabilir ve olumsuz hava şartlarından korunmuş olmalıdır.
- d)Diyafon ve kapı zili panosu 90cm ile 130cm yükseklik sınırları içerisinde yerleştirilmelidir.
- e)Dış kapılar (menteşeli, normal) zorlanmadan açılacak nitelikte yapılmalı, açmak için uygulanacak kuvvet en fazla 37,8 N olmalıdır.
- f)Döner kapılardan kaçınılmalıdır.
- g)Döner kapı varsa, mutlaka menteşeli veya fotoselli bir kapı da bulunmalıdır.
- h) Camlı giriş kapılarda 7,5cm kalınlığında, yerden 130cm – 140cm arasında (1.düzye) ve 90 cm –100cm arasında (2.düzye) görsel işaretlemeler (bant) yapılmalıdır.

- ı)**Cam panel bulunan giriş kapılarında yerden en fazla 160cm ve en az 60cm yükseklikte görsel işaretlemeler yapılmalıdır.
- ı)** Bina girişi kaygan olmayan sert malzemedan yapılmalı ve iyi aydınlatılmalıdır.
- j)** Giriş kapısında sensörlü aydınlatma tercih edilmelidir.
- k)**Yönlendirme sembol ve işaretleri uygulanmalıdır.

Koridorlar ve holler

Madde 11- (1) Dolaşım alanları

- a)**Koridorlardaki tekerlekli sandalyenin geçebilmesi için engelsiz net açıklık 90cm, dar alanlarda 81,5cm ve yerden yüksekliği en az 220cm olmalıdır.
- b)**Koridorlardaki kot farklılıklarında rampa ya da merdiven lifti olmalı ve gerekli teknik koşulları sağlamalıdır.
- c)**Görme engelli ve az görenler için; merdiven altında baş üstü boşluğu ve yürüyüş yolunda engel olmaması sağlanmalıdır.
- d)**İşitme engelliler için; gerekli yerlerde (acil çıkış, tuvalet gibi) yönlendirici işaretlemeler yapılmalıdır.
- e)**Tekerlekli sandalye kullanıcıları için; düz yolda en az 90cm, köşelerde ise en az 120cm açıklık bırakılmalıdır.
- f)**Net döşeme alanı (kullanım alanı) bir niş içinde sınırlanmışsa veya diğer bir değişle tekerlekli sandalyeyi tamamen veya kısmen içine alacak şekilde üç taraftan sınırlanmışsa manevra açıklığına yapılacak ilave en 120cm uzunluğunda ve 76cm genişliğinde olmalıdır.

(2) Zemin kaplamaları

- a)**Yüzeyler tekerlekli sandalye kullananlar ve güçlkle yürüyebilen insanlar için kaymaz, kolay silinebilir ve pürüzlü olmayan malzemeler ile kaplanmalıdır.
- b)**Halı kullanılıyorsa güvenli biçimde yere sabitlenmelidir.
- c)**Doku ve dokuma yönü tekerlekli sandalyenin ve görme engellilerin hareketine engel olmayacak şekilde düzenlenmelidir.
- d)**Zemindeki ses yansıtıcı yüzeyler, görme engellilerin yön bulmalarına yardımcı olmaktadır. Gerektiğinde, gürültü ve titreşim yalıtımına uygun yer kaplaması kullanılmalıdır.
- e)**Koridorlar ve holler yeterince aydınlatılmalıdır.

Genel kullanım alanları

Madde 12- (1) Ticari alanlar ve satış birimler

- a)**Bankalarda yazar kasa bulunan ve kamuya açık mal veya hizmet satışı veya dağıtımını gerçekleştiren alışveriş alanlarında, bankamatiklerde sağlanan her tip ticari hizmet bankosunun en az birer adedinin, en az 90 cm genişliğinde ve yerden en fazla 86 cm yüksekliğinde banko kısmı olmalıdır.
- b)**Bankamatik gibi kişinin tek başına işlem yapacağı bankalarda tuşların Braille alfabesi ile yazılması gerekmektedir.
- c)**Ulaşılamayan raflara teknolojik destek ya da kişi desteği ile erişim sağlanmalıdır.
- d)**Görevlileri kullanıcıdan ayırmak için banko veya veznelerin devamlı ara bölmelerle veya güvenlik camlarıyla ayrıldığı kamuya açık tesislerde, her bir tip bankodan en az birer tanesinde sesli iletişim imkanı sağlanmalıdır.
- e)**Bu yöntemlere örnek olarak kafes sistemler, konuşma hoparlörleri, dahili telefonlar veya telefon ahizeleri verilebilir.
- f)**İletişim olanağı tekerlekli sandalye kullanan bireyler ve eğilme veya alçalma güclüğü olan bireyler için ulaşılabilir olmalıdır.
- g)**Otomatik sıra numarası makinesi yan erişim, engel üzerinden yan erişim, ön erişim ve engel üzerinden ön erişim ölçülerine uygun olmalı ve ulaşılabilir güzergahlar üzerinde konumlandırılmalıdır. Bilgilendirme en az iki duyu ile algılanabilir olmalıdır.
- h)**Engelli bireylerin dini alanları kullanımları sağlanmalıdır.
- ı)**Engelli bireylerin işletmeye ait web sitesini rahat kullanabilmesi için engel gruplarına özel olarak tasarlanmış bir web sitesi bulunabilir.
- i)**Ticari satış alanlarında tekerlekli sandalye kullanıcıları için yeterli manevra ve temiz geçiş alanı bırakılmalıdır.
- j)**Ticari satış alanlarında tekerlekli sandalye kullanıcılarının rahat alışveriş yapabilmesi için raflar arası 120 cm olmalıdır.
- k)**Ticari alanlarda bulunan ağır olmayıp çarpma ile devrilebilecek olan raf ya da dolapların sabitlenmesi gerekmektedir.
- l)**Ticari satış alanlarında bulunan kasaların yüksekliği tekerlekli sandalye kullanıcıların erişebileceği yükseklikte olmalıdır.(86 cm den fazla olmamalı)İki kasa arasındaki mesafe tekerlekli sandalyenin geçebileceği ölçüde olmalıdır.
- m)**Ticari satış alanlarında bulunan müşteri hizmetleri bankosu tekerlekli sandalye kullanıcıları ile iletişime girilebilecek uygun yükseklikte değildir.
- n)**Ticari satış alanlarında temel ihtiyaç ürünlerinin raf etiketleri braille alfabesi ile yazılmalıdır.
- o)**Ticari firmalara ait tanıtım broşürü, ürün kataloğu Braille alfabesi ile yazılmalıdır.

ö) Ticari satış alanlarında görme engelli bireylerin aldıkları ürünün rengini öğrenebilmesi için renk tanıma cihazı bulunmalıdır.

p) Ticari satış alanlarında görme engelli bireylerin satış alanı içinde yardım almadan dolaşmalarına imkan sağlayacak sesli yönlendirme sistemi bulunmalıdır.

(2)Kütüphaneler

a)Sabit oturma yerleri, masalar veya bireysel çalışma yerlerinin birden az olmamak üzere en az %5'i ulaşılabilir olmalıdır.

b)Ulaşılabilir sabit oturma yerleri, masalar veya bireysel çalışma alanları yerden en fazla 86cm yükseklikte ve uygun olmalıdır.

c)Yayın ödünç alma alanlarının her birinde en az bir adet şerit erişilebilir ve ulaşılabilir olmalıdır.

d)Giriş çıkış kontrolü veya kitap güvenliği için yapılmış kapılar, turnike ve otomatik geçişler ulaşılabilir olmalıdır.

e) Kitap rafları arasındaki en az net koridor alanı genişliği en az 90cm genişlikte olmalıdır.

f) Kitap rafları alanlarındaki raf yüksekliklerinde herhangi bir sınırlama yokturUlaşılamayan raflara teknolojik destek ya da kişi desteği ile erişim sağlanmalıdır.

(3) Spor tesisi

a)Spor aletlerinin bazıları hem oturarak hem de ayakta durarak kullanılabilmelidir.

b)Kullanıcıların aletler arasındaki boşluğun sonuna kadar gitmeden manevra yapabilmelerini sağlamak üzere aletler arasında da 150cmx 150cm alanında bir manevra alanı bırakılmalıdır.

c)Spor aletlerinin her sıra arasında ulaşılabilir güzergah olmalıdır.

d) Spor aletlerini kullanırken yürüteç vb. aletleri bırakmak amacıyla uygun alan ayrılmalıdır.

e)Harekete yardımcı cihazlar kullananların her iki ekipmana da transferi için spor aletlerinin sıra sonlarında en az 80cm x 122cm alan bırakılmalıdır.

f) Bazı kullanıcıların spor aletlerine kolay çıkıp inmesini sağlamak için spor aletinin yanında 150cm x 150cm alanında ek bir manevra alanı bırakılmalıdır.

g) Asansör, bağımsız kullanıma olanak sağlamalıdır.

h) Havuz asansörüne ulaşım için; en az 90cm genişliğinde ulaşılabilir güzergah bulunmalıdır.

i) Havuz asansörünün önünde tekerlekli sandalye için en az 80cm x 120cm ölçülerinde alan ayrılmalıdır.

i)Havuz asansörünün olmadığı durumlarda; 30cm – 40cm genişliğinde ve 40cm – 45cm yüksekliğinde transfer duvarı bulunmalıdır.

j)Transfer duvarına ulaşım için; en az 90cm genişliğinde ulaşılabilir güzergah bulunmalıdır.

k) Transfer duvarının önünde en az 150cm x 150cm'lik tekerlekli sandalye, scooter vb. parkı için alan bırakılmalıdır.

l) Transfer basamakları; 30cm genişliğinde, 45cm uzunluğunda ve 17cm yükseklikte olmalıdır.

m) Transfer basamaklarının her iki yanında tutunma barı bulunmalıdır.

n) Son basamaktan sonra oturulan platform 55cm genişliğinde olmalıdır.

o) Engelli bireylerinde kumsala inip denize girebilmeleri için uygun sistem kurulmalıdır.

(4) Yeme- içme alanları

a) Sabit masa veya yeme-içme tezgahı bulunan yerlerde, birden az olmamak üzere sabit masa ve tezgahların sayı olarak % 5'i olmalıdır.

b) Tekerlekli sandalye kullanıcısı için ayrılan alan; masadan duvara kadar en az 90cm olmalıdır.

c) Tekerlekli sandalye kullanıcısı masanın en az 43cm kadar içine girebilmelidir. Bunun için masaların altı boş olmalıdır.

d) Seviye farkları bulunan, üzeri kapalı, yanları açık ve dış mekanda yer alanlar da dahil olmak üzere tüm yemek yeme alanları ulaşılabilir olmalıdır.

e) Tüm ulaşılabilir sabit masalara, masalar, sandalyeler ve benzeri mobilyalardan arındırılmış ve en az 90cm eninde net bir dolaşım alanı ile erişilmelidir.

f) Ulaşılabilir sabit masa ve yeme-içme tezgahları yerden 70cm ile 86cm yükseklikte olmalıdır.

g) Ulaşılabilir sabit masa veya yeme-içme tezgahlarının sayısı sigara içilen ve içilmeyen alanlarda orantılı olarak dağıtılmalıdır.

h) Yeni yapılarda ve tadilatlarda ulaşılabilir sabit masa ve tezgahlar mekan veya işletme genelinde yayılmış olmalıdır.

i) Taburede oturan veya ayakta duran müşterilere yiyecek veya içecek servisi yapılan ve yüksekliği 86 cm'den fazla olan tezgahlarda, tezgahın en az 150cm uzunluğundaki bir kısmı ulaşılabilir olarak düzenlenmelidir veya aynı alan içindeki ulaşılabilir masalarda müşteriye servis yapılmalıdır.

j) Self-servis yemek alım alanlarının net genişliği en az 90cm, tekerlekli sandalye kullanan kişinin yanından geçişi sağlayabilmek için ise tercihen 120cm olmalıdır.

k) Tepsi kaydırma tezgahları yer döşemesi seviyesinden en fazla 86cm yukarıda sabitlenmelidir.

l) Diabetik hastaları ve bebekler gibi özel yeme - içme ihtiyacı olan bireylere engelli sınıfına uygun olarak hizmet sunulmalıdır.

m) Piknik masaları arasında engelsiz rahat geçiş için en az 150 cm olmalıdır.

n) Piknik ünitelerinde masa ve oturma yerleri birbirine monteli ise tekerlekli sandalye kullanıcısı içinde uygun yer ayrılmalıdır.

(5) Amfi

a) Kullanıcı sayısı toplam kişi kapasitesinin %5'i olarak hesaplanır.

b) Kaldırılabilir koltuk bulunması durumunda tekerlekli sandalyenin sırt kısmından ön koltuğa kadar olan mesafe en az 140cm olmalıdır.

c) Tekerlekli sandalye kullanıcısı için ayrılan her bir alan en az 90cm genişliğinde ve 122cm uzunluğunda olmalıdır.

d) Bazı tekerlekli sandalye kullanıcılarının, seyirci koltuğuna geçip etkinlikleri oradan izleyebilmeleri için; koridora bitişik koltuklardan bazılarının kolçakları kaldırılabilir olmalıdır.

e) Sahneye erişim için eğimi %3 - %8 arasında olan rampa yapılmalıdır.

(6) Karma yapılarda dolaşım alanları

a) Kompleks yapılarda birden fazla tipte bina çeşiti ve serbest alan olduğundan; bu birimler arasında da ulaşılabilir güzergah olmalıdır.

b) Dolaşım alanlarındaki kot farklılıklarında eğimi %3 - %8 arasında olan rampa yapılmalıdır.

c) Yaya yolunun yanında 80cm genişliğinde alan ayrılmalıdır.

d) Görme engelliler için; hissedilebilir yüzeylerin uygulaması yapılmalıdır. Sarı renkli hissedilebilir yüzeyler ideal olup diğer dikkat çekici renkteki hissedilebilir yüzeyler kullanılabilir.

e) Hissedilebilir yüzeyler yanmaya, kaymaya, kırılmaya ve UV ışınlarına (dış mekanda) karşı dirençli olmalıdır.

f) Hissedilebilir yüzeyler, yön gösterici klavuz ve yön değiştirme ile tehlikeli durumlar için uyarıcı yüzeyler şeklinde olmalıdır.

g) Engelli yolcuların otoparktan terminale geçiş koridorlarına hissedilebilir yüzeyler konulmalıdır.

h) Havaalanı terminallerinin geliş hattında yolcunun bagajını alıp, kara tarafına geçtiği noktadan itibaren toplu veya kişisel ulaşım araçlarına ulaşacağı noktaya kadar hissedilebilir yüzeyler konulmalıdır.

ı) Kılavuz iz rengi zemine göre zıt veya kolay şekilde farkedilebilir renkte olmalıdır.

i) İşitme Engelliler için; görsel yönlendirme işaretlemeleri yapılmalıdır.

j) Engelli yolcular için havaalanı terminal içinde veya dışında yardım isteme noktaları/engelli yolcu danışma noktası oluşturulmalıdır. Yardım isteme noktalarına engelli yolcuların kolayca ulaşımını sağlayan yönlendirme levhaları ilgili yerlere konulmalıdır.

k) Engelli yolcuların yardım isteme noktalarından veya danışmadan check-in bankalarına kadar ulaşımında gerekli tedbirler alınmalıdır. Engelli yolculara check-in noktalarına geçiş durumlarında, check-in ve bagaj kayıt işlemlerinde gerekli yardım sağlanmalıdır.

l) Prizler ve aydınlatma düğmeleri yerden 40 cm -120 cm arası yükseklikte olmalıdır.

(7) Otopark

- a)** Araç trafiğine kapalı bir alan oluşturularak girişe en yakın yerde (en fazla 3000cm), ulaşılabilir park alanı düzenlenmelidir.
- b)** Engelliler için tüm tesisteki park yeri sayısının ideal durumlarda %5'i kadar otopark yeri ayrılması gerekmektedir.
- c)** Engelliler için düzenlenmiş bir park yerinin en az genişliği 360cm, tavsiye edilen genişlik ise 390cm'dir. Park yerinin uzunluğu en az 480cm olmalıdır.
- d)** Tekerlekli sandalye geçişleri için iki park yeri arasında 120cm genişliğinde bir erişim koridoru önerilmektedir.
- e)** Açılı park yerleri kullanıldığında park yeri sonundaki alan tekerlekli sandalyeli engelliler için erişimkoridoru olarak kullanılabilir.
- f)** Herhangi bir acil durum anında görevlilerden yardım istemek için otoparklarda yardım butonu bulunmalıdır.

Kurtarma yardım alanı

Madde 13- (1) Bir kurtarma yardım alanı aşağıdakilerden biri olmalıdır;

- a)** Dumana karşı korunaklı bir mekanda merdiven sahanlığının bir kısmı,
- b)** Yerel koşullara uygunsuz çıkış merdivenine bitişik konumdaki dış balkonun bir kısmı (Kurtarma yardım alanına 600cm mesafe içinde konumlanmış olan bina içine açılışlar $\frac{3}{4}$ saatlik yangın korumasına sahip yangın toplanma alanları ile korunmalıdır.),
- c)** Çıkış mekanına bitişik konumda olan bir saatlik yangın dayanımı olan koridorun bir kısmı,
- d)** Bir çıkış mekanına bitişik konumdaki koridor ve açılışlar için gerekli olan yangına dayanıklılık standartlarıyla benzer standartlarda inşa edilen bir giriş holü (antre),
- e)** Dışarı çıkılan ve binanın içinden en az bir saat yangına dayanıklı kapılarla ayrılmış olan bir çıkış mekanı içindeki merdiven sahanlığının bir bölümü,
- f)** Binanın diğer kısımlarından duman bariyeri ile ayrılmış yerel yönetim tarafından da onaylanmış olan bir alan veya oda olmalıdır.
- g)** Duman bariyerleri, kurtarma yardım alanı veya odaya bitişik konumda olmalı ve en az bir saat yangına karşı dayanıklı olmalıdır.
- h)** Duman bariyerlerindeki kapılar sıkıca tespit edilmiş, yangına dayanım süresi 20 dakikadan az olmayan, kendi kendine kapanan veya otomatik kapılar olmalıdır.
- ı)** Ulaşılabilir mekan veya öge olarak hizmet veren ulaşılabilir güzergahlar, acil durum çıkışı veya ulaşılabilir bir kurtarma yardım alanına bağlantı sağlayıcı olarak da hizmet verebilir.
- i)** Çıkışa erişim, çıkışlar ve tahliye ulaşılabilir çıkış yolları kapsamında ele alınmalıdır.
- j)** Merdiven, basamak ve yürüyen merdiven ulaşılabilir çıkış yollarında bulunmamalıdır.

k)Çıkışın üstünde veya aşağısında katları olan çok katlı binalarda tahliye asansörleri de ulaşılabilir çıkış yollarının bir elemanı olarak kullanılabilir.

l)Yeni inşaat ise, otomatik denetimli bir yağmurlama sistemi bulunmuyorsa, kurtarma yardım alanlarının bulunması gerekir.

m)Kurtarma yardım alanı için görülebilir işaretleme gereksinimi bulunmaktadır.

n)Kurtarma yardım alanına erişimi gösteren yanıp sönen bir elektrik butonu kadar basit bir önlemlerle işaretleme sağlanabilir.

o)Kurtarma yardım alanı olarak ayrılan her yer bu alanın işlevini gösteren uluslararası ulaşılabilirlik sembolü ile belirtilmelidir.

ö)Acil durum iletişiminin yalnızca ses ile sağlanması, işitme veya konuşma engelli kişilerin güvenliğini tehlikeye düşürebilir.

p)Kurtarma yardım alanı ile bina ana girişi arasında görsel ve işitsel sinyaller kullanarak iki taraflı bir iletişim biçimi sağlanmalıdır.

Binalarda işaretleme ve alarm

Madde 14- (1) Binalarda işaretleme

a)Bilgilendirme işaretleri aydınlatılmış ve açıkça görülebilir biçimde giriş kapısına bitişik yerleştirilmelidir. İşaret, kapı mandalının olduğu tarafta konumlandırılmalıdır.

b)Haberleşme sistemleri de kapı mandalı tarafında ve tercihen zemin seviyesinden 100 cm – 120cm arasında yüksekliğe konumlandırılmalıdır.

c)Yönlendirme işaretleri ulaşılabilir mekanlarda (tekerlekli sandalye kullanıcıları ve diğerleri için) sakın ve konforlu biçimde incelenebilecek biçimde konumlandırılmalıdır.

d)Kamu kullanımına açık binalarda, ana girişten hemen sonra bir yönlendirme planı bulunmalıdır.

e)Yön işaretleri insanları doğrudan tesislere/kullanımlara yöneltmeli, yön kararlarının verileceği yerlerde olmalı ve başlangıç noktasından güzergahın farklı noktalarına kadar mantıksal bir yönlendirme sırası oluşturmalıdır.

f)Bunlar; çok sık olmasa da, her gidiş-geliş yön değişikliği olasılığı bulunduğu tekrarlanmalıdır.

g)Tuvaletlere yönlendirme işaretleri bir bölgenin ya da binanın her bölümünde olmalıdır.

h)Merdiven boşluklarında tüm giriş ve çıkış noktalarını belirten bilgilendirme işaretleri bulunmalıdır.

ı)Kat numaraları, her katta, her asansör girişinin dış çerçevesinin her kenarına konumlandırılmalıdır.

i)Yazılar kolay okunabilir olmalı, yazı tipi sans serif yazı tipine benzer Helvetica veya Arial orta olmalıdır.

j)Harf yüksekliği okuma mesafesine bağlıdır. Harf yüksekliği, görüş mesafesindeki her metre için 2cm – 3cm arasında büyütülerek uygulanmalıdır. Harf yüksekliği 1,5cm“den az olmamalıdır.

k)Bütün kelimelerde büyük ve kk harflerin bir arada olması önerilir (cümle kullanımı). Kelimeler birbirine çok yakın yerleştirilmemelidir.

l)Metin satırları dikey bir çizgi arasında sıralı olmalıdır.

m)Tek kelimelik işaretler merkezde ortalanmış Şekilde olabilir.

n)Semboller mümkün olan her yerde bina işaretleme sistemleri ile bütünlük içinde kullanılmalıdır.

(2)Semboller aşağıdaki özelliklerde olmalıdır

a)evresi ile yüksek derecede kontrast sağlamalı ve uygun biçimde aydınlatılmalıdır.

b)Klavuzlar ve yn işaretlemelelerinde kullanılmalıdır.

(3)Hareket kısıtlılığı bulunan kişiler için:

a)Araba park yerleri (park yerleri, garajlar),

b)Binalara merdivensiz erişim ve girişler, özellikle de bunlar ana girişten farklı girişlerse,

c)Ulaşılabilir acil ıkışlar,

d)Ulaşılabilir danışma bankoları, yardım noktaları,

e)Ulaşılabilir asansörler, tümünün ulaşılabilir olmadığı durumlarda; platform liftleri ve benzer araçlar,

f)Ulaşılabilir sıhhi tesisler,

g)Tekerlekli sandalye için seyir alanları ve ulaşılabilir oturma alanları,

h)Soyunma odaları,

ı)Yüzme havuzu girişleri ya da mekanik kaldırma araçları,

(4)Görme engelli kişilerle ilgili olanlar;

a)Sesli ve hissedilebilir bilgilerin sağlanmış olduğu yerler,

(5)İşitme engelli kişilerle ilgili olanlar için;

a)Ses yükseltici ile donatılmış telefonlar ve acil ağrı donanımları sembolleri yerleştirilmelidir.

(6) Levhalar, İşaretlemeler, Renklendirmeler

a) Ana girişin hemen yanında kabartma özellikli plan levhası bulunmalıdır.

b) Levhaların döşemeden yüksekliği en az 120cm, en fazla 160cm yükseklikte olmalıdır.

c) Yön belirten işlevsel işaretler Braille ve hissedilebilir kabartmalı işaret levhalarını içermelidir.

d) İşaretler kişilerin otururken, ayakta veya yürüyüş pozisyonlarında açıkça görebilecekleri şekilde yer almalıdır.

e) İşaretlerin engel oluşturabileceği yerlerde, örneğin kalabalık yerlerde, işaretler yerden en az 220cm yükseklikte yerleştirilmelidir.

f) Bu yükseklik tavana monte edilmiş işaretler veya duvara monte edilmiş işaretler için de geçerlidir.

g) Bu durumda, biri diğer kişilerin başlarının üstünden görülebilir bir mesafede, diğeri önerilen yükseklikte tamamlayıcı nitelikte olmak üzere iki işaret sağlanmalıdır.

h) Kapı işaretleri duvarda, kapının mandalının bulunduğu tarafta konumlanmalıdır.

ı) İşaretin yan kenarı pervazdan 5 cm – 10cm arasında bir yükseklikte yer almalıdır.

i) Bilgilendirme işaretlemeleri mavi – beyaz renklerde olmalı, kırmızı – yeşil kombinasyonu kullanılmamalıdır.

j) Durma, tehlike ve acil durum işaretlemeleri kırmızı – beyaz renklerde olmalıdır.

k) Emniyet ve güvenlik işaretlemeleri yeşil – beyaz renklerde olmalıdır.

l) Asansörlerdeki kontrol panelleri üzerinde, otellerde odaların oda numaralarında, umumi tuvaletlerin kapılarında ve buna benzer yerlerde işaretler kabartmalı ve Braille alfabesi kullanılarak sağlanmalıdır.

m) Daha düşük bir yükseklikte bulunan hissedilebilir bilgilendirme işaretleri eğimli olarak monte edilmelidir (tercihen 20° - 30°, maksimum 45°).

n) 1,5cm-5,5cm büyüklüğünde ve 0,1cm- 0,15cm arasında kabartma yüksekliğine sahip harfler tercih edilmektedir.

o) Bilgilendirici veya uyarıcı, kabartmalı Braille alfabesi ile yazılmış tabelalar yerden 120cm – 160cm yükseklikte bulunmalıdır.

ö) Hissedilebilir işaretlerde ok kullanıldığında, Braille okuyucuları için küçük bir ok sağlanmalıdır. Braille, yükseltilmiş, kubbeli ve elle dokunulması rahat olmalı, metnin alt tarafından 8mm aşağıya yerleştirilmeli ve sola yanaşık olmalıdır.

p) Harita hakkındaki bilgiler (lejant) panoda sol alt köşede yer almalıdır.

r) Hissedilebilir harita veya kat planı üzerinde yalnızca önemli bilgiler yer almalıdır. Haritalar ve kat planları tamamen yatay bir düzleme yerleştirilmemeli, okuma kolaylığı için 20° - 30° arasında açı oluşturacak şekilde monte edilmelidir.

s) Video ve medya bilgilendirme ekranları uygun yükseklikte konumlandırılmalıdır ve kullanılan harfler vb. yukarıdaki önerilerle uyumlu olmalıdır.

ş) Tamamlayıcı ses bilgilendirme sistemi sağlanmalıdır.

t) Eğitim yapılarında; işitme engelli ve algılama bozukluğu olan çocuklar için tuvaletler ve oyun alanları gibi alanlar farklı renklerde boyanarak kolay algılanabilir olmalıdır.

Alarm

Madde 15-

(1) Acil durum ihbar sistemleri işitilebilir, görülebilir, hissedilebilir ve yardımcı uyarı sistemlerini kapsamalıdır. Uyuyanların veya işitme engellilerin bulunduğu yerlerde acil durumlarda harekete geçecek alarmlar yerleştirilmelidir. Etkili olması için, bu alarmlar sinyal verecek veya mevcut ışığı belirgin şekilde yükseltecek şekilde ayarlanmalıdır.

(2) İşitme yeteneğini kısmen kaybetmiş (az işiten) kişilerin dikkatini çekecek etkinlikte ve frekansta olmalıdır. İşitilebilir acil durum alarmları eş durumdaki ses seviyesini geçecek şekilde en az 15 desibellik bir ses vermelidir veya 5 desibel ile 30 saniye boyunca herhangi bir maksimum ses seviyesini bastırarak şekilde olmalıdır. Alarm sinyalleri için, ses seviyeleri 120 desibeli geçmemelidir.

(3) Görülebilir alarmlar, işitilebilir acil durum alarmlarıyla bağlantılı olarak bir flaşa bağlanmış parlayan ışıklar şeklinde olmalıdır. Görülebilir alarmların flaş frekansı 1 Hz olmalıdır.

(4) Hissedilebilir alarmlar engelliler ve yaşlıların dikkatini çekecek ve uyaracak derecede mekanik bir enerjinin vücuda iletilmesi şeklinde olmalıdır. Acil durumlarda, bu sistemler görme ve işitme engelliler ve uyuyanları harekete geçirecek şekilde ayarlanmalıdır.

(5) Yardımcı alarmlar, yürünen yüzeylerde, duvarlarda kapı ve pencerelerde yer alabilir. Yardımcı alarm olarak: Tehlikeli kısmın önüne 60cm – 122cm arasında yükseklik uyarı elemanların yerleştirilmesi, farklı kısımlarda zıt renkler kullanılması, yüzeylerde malzeme değişikliği yapılması gibi önlemler kabul edilir.

Sürekli enerji

Madde 16-

(1) Binalarda her koşulda erişimi devam ettirecek, yeterli güçte kesintisiz enerji bulunmalıdır.

(2) Kesintisiz güç kaynağının önüne 60cm – 122cm yükseklikte uyarı levhası yerleştirilmiş olmalıdır.

(3) Tehlike uyarı durumuna göre, görme engelliler için, uyarı levhalarının sesli ikazlı olması da gerekmektedir.

(4) Akülü tekerlekli sandalye kullanıcılarının yararlanabilmesi için akülü araba şarj noktaları yapılabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kent Ölçeğinde Çevre Düzenlemeleri

Madde 17- (1) Engelliler için park yerleri Umumi bina ve bölge otoparkları ile genel otoparklarda engelli otopark sayısı birden az olmamakla beraber makul durum toplam otopark sayısının %5'i olmalıdır.

(2) Taşıt park yerlerinin konumu

a) Yol kenar parkına izin verilen yollarda engelliler için de yeterli sayıda park alanları tesis edilmelidir. Park yerine park ettikten sonra gidilecek güzergahlar arasındaki mesafe (bina girişine) maksimum 3000cm tercihen 1000cm olmalıdır.

b) Kamu veya özel bir yerin (hastane, alışveriş merkezi, tren istasyonları vb. yerlerde) engelliler için ayrılan park yeri, bunların girişleri; otopark giriş ve çıkışına yakın olmalıdır. Bu yerlerde engellilerin inme-binmede herhangi bir engelle karşılaşmaması için kaldırımlar taşıt yolu kotuna göre kaldırım kotu en fazla 3cm olacak şekilde alçaltılmalıdır.

(3) Taşıt park yerlerinin boyutları

a) Engelliler için düzenlenmiş bir park yerinin en az genişliği 360cm, tavsiye edilen genişlik ise 390cm'dir. Park yerinin uzunluğu en az 480cm olmalıdır.

b) Tekerlekli sandalye geçişleri için iki park yeri arasında 120cm genişliğinde bir erişim koridoru önerilmektedir.

c) Açılı park yerleri kullanıldığında park yeri sonundaki alan tekerlekli sandalyeli engelliler için erişim koridoru olarak kullanılabilir.

d) Üstü kapatılmış engelli otopark alanının yüksekliği en az 250cm olmalıdır.

e) Erişim koridorunun genişliğinin 250cm olması gerekir.

f) Kapalı otoparklarda hidrolik liftli kamyonetler için minimum yükseklik 240cm olmalıdır.

(4) Taşıt park yerindeki işaret ve uyarılar

a) Genel otopark tesisinde engellilerin park edebileceğini bildiren, görülebilen ve kolay okunabilen engelli levhası ile park tesis içinde engellinin park edeceği yere kadar yön gösterici engelli levhası bulunmalıdır. Açık park yerinde, yerde engelli park işareti, kapalı park tesisinde yerde, duvarda ve tavana asılı engelli park işareti konmalıdır.

b) Otoparkta kullanılan yol işaretleri geceleri ışıklandırılmalıdır. Otoparkın giriş ve çıkış alanları, yol kotu ile aynı olmalı veya en fazla %8'i geçmeyen rampa olmalı, zemin kaymayı önleyen ve giriş çıkışı belirleyen farklı malzemelerle kaplanmalıdır.

c) Açık ve kapalı otoparkların giriş ve çıkış alanlarında, araç trafiğini aksatmayacak ve görülebilir yerlere engellilerin de algılayacağı şehir, mahal, acil durum gibi bilgi panoları yerleştirilmelidir.

(5) Taşıt park yeri türleri

a) Kaymayı önleyen bir düz satıhla kaplanmış yol seviyesinde engelsiz inme-binme alanları olmalıdır.

b) Taşıt yolu kenarındaki park yerlerinde kaldırım rampası yapılmalı ve bordür taşı yüksekliği 3cm olmalıdır.

c) Park yeri bilet makinesi ve parkmetrelerin yüksekliği 90cm ile 120cm arasında olmalıdır.

Açık ve yeşil alanlar

Madde 18- (1) Açık ve yeşil alanlarda ana ve yan yollar

a) Açık alan ya da park alanı girişlerinde görme engelliler için hissedilebilir yüzeyler kullanılmalıdır.

Sarı renkli hissedilebilir yüzeyler ideal olup diğer dikkat çekici renkteki hissedilebilir yüzeyler kullanılabilir. Hissedilebilir yüzeyler yanmaya, kaymaya, kırılmaya ve UV ışınlarına (dış mekanda) karşı dirençli olmalıdır. Park alanı içerisinde yer alan farklı etkinlik alanları hissedilebilir - ulaşılabilir özellikte olmalıdır. Yol genişliği en az 120cm, en fazla 200cm ile sınırlandırılmalıdır. Park alanı içindeki ana ve yan yolların boyuna eğimi en fazla % 4, enine eğimi %2 olmalıdır. Park içindeki yan yollarda görüş mesafesi içerisinde sahanlık konulmalıdır.

b) Açık alanlardaki zemin türlerinin tekerlekli sandalye ile kolaylıkla veya az sarsıntı ile geçilebilir nitelikte olması gerekmektedir. Zemin, her tür hava koşulunda tehlikesizce kullanılabilir. Zemin kaplamaları yönlendirici nitelikte olmalıdır.

c) Ana yolların aydınlatmasında, aydınlatma profili en az 150cm genişliğinde, 230cm yüksekliğinde olmalıdır. Yan yolların aydınlatmasında, aydınlatma profili en az 90cm genişliğinde, 230cm yüksekliğinde olmalıdır.

d) Görüş mesafesinde, en fazla 1800cm ara ile dinlenme yerleri oluşturulmalıdır. İstisnai bazı durumlarda yolun boyuna eğimi %4-%6 aralığında planlandığında, en fazla 1000cm aralıklarla /sahanlık konulmalıdır. Dinlenme alanlarında oturma bankının yanında tekerlekli sandalyeler için mutlaka 120cm'lik alan bırakılmalıdır. Bankın zeminden yüksekliği 45cm, sırt yaslama yerinin yüksekliği 70cm olmalıdır.

(2) Kent mobilyaları

a) Kent mobilyalarından; telefon kabinleri, satış büfeleri, bilet satış, gazete, tütün, çiçek satış kulübeleri, dondurmacılar ile yangın musluğu, çöp ve posta kutuları, oturma bankları vb. mobilyalar yaya yolunda hareket yönünde engel teşkil etmeyecek şekilde yerleştirilmeli ve işaretlendirilmelidir.

b) Yürüme doğrultusundaki her beklenmeyen engel; zıt renkler veya doku farklılıkları kullanarak işaretlenmelidir. Yüzey kaplamalarında doku farklılaşması oluşturularak donatıların konumları özellikle görme engelliler için tanımlanmalıdır. Kent mobilyalarının rengi seçilirken algılanmalarının kolay olması için çevresi ile zıtlık oluşturacak renkler tercih edilmelidir. Engeller etrafında görme engelliler için dokunulur ve zıt renkli işaretler yapılması gerekiyorsa bunların yükseklikleri 70cm'den az yapılmamalıdır.

c) Yaya yoluna çıkıntı yapan lokanta, pastane vb. dükkanların güneşlikleri, şemsiyelikler, oturma alanları ile yapıtlar ve sanat eserleri engellilerin hareketinde engel oluşturmamalıdır.

d) Engellilere ayrılan açık veya kapalı telefon kabini yaya trafiğini aksatmayacak, kolayca görülebilir ve ulaşılabilir yerde olmalıdır. Bozuk para atma/ kart takma yeri 90cm ve 120cm arasında erişilebilir bir yükseklikte olmalıdır. Telefonun kablosu en az 75cm uzunlukta olmalıdır. Halka açık telefon kabin ölçüleri:

Açık telefonlarda; alt sınırın yerden yüksekliği en az 38cm, üst sınırın yüksekliği ise en az 122cm olmalıdır.

Halka açık telefonların yerleri işaretlerle belirtilmelidir.

Kapalı telefon kabinlerinin; eni en az 120cm, boyu en az 140cm olmalıdır.

Kapalı telefon kabinlerinin net kapı açıklığı en az 90cm olmalıdır.

Kapalı telefon kabinlerinin önünde en az 150cm x 120cm bekleme alanı olmalıdır.

e) Telefon kabininde, görme engellilerin kullanabileceği özellikte kabartma harf veya rakamlı telefon aparatı bulunmalıdır. Telefonlardan biri tekerlekli sandalye kullananlar, diğeri işitme yetersizliği bulunanlar için olmalıdır.

f) Şehir merkezinde halka açık telefon kulübelerinin bulunduğu yerlerde yaya trafiğine engel olmayacak yerlere engelli ve yaşlılar için dinlenme bankları koyulmalıdır.

g) Dinlenme alanları ulaşılabilir güzergah üzerinde olmalıdır.

h) Oturma bankları 10000cm –20000cm gibi düzenli aralıklarla yerleştirilmelidir. Genel tuvaletler ile telefon kulübelerinin yakınında dinlenme-oturma alanları konumlandırılmalıdır. Dinlenme alanlarında oturma bankının yanında tekerlekli sandalyeler için mutlaka 120 cm'lik alan bırakılmalıdır. Bankın zeminden yüksekliği 45cm, sırt yaslama yerinin yüksekliği 70cm olmalıdır.

i) Çöp kutuları yaya hareketine mani olmayacak şekilde yaya kaldırımı kenarında bordür taşına en az 40cm uzaklığında ve en az 90cm, en çok 120cm yüksekliğe monte edilmelidir.

j) Çeşmelerin su içilecek bölümleri yaklaşık 90cm yükseklikte olmalıdır. Tekerlekli sandalye kullananlar için 85cm, diğer kullanıcılar için yaklaşık 95cm yükseklik uygundur.

k) Posta kutuları 90cm ve 120cm arasında erişilebilir bir yükseklikte monte edilmelidir.

l) Paspas sert olmalı ve zeminle aynı seviyeye gelecek şekilde düzenlenmiş bir girintiye oturtulmalıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Temel Ulaşılabilirlik Konuları

Madde 19-(1) Ulaşılabilir güzergah

a) Ulaşılabilir güzergah, net genişliği, yüzey dokusu, yürüyüş güzergahına paralel veya dik eğimi ve düzey değişiklikleri bakımından hareket sorunu bulunan bireylerin kullanabilmesine kolaylık sağlayan yürüme alanlarıdır. Ulaşılabilir güzergah, ulaşılabilir otopark alanından, ulaşılabilir yolcu indirme-bindirme alanından, toplu taşıma durağından, sokaklar veya kaldırımlardan ulaşılabilir bina girişlerine bağlanmalıdır.

b) Ulaşılabilir güzergahların mümkün olduğunca ortak güzergahlar ile çakışması gereklidir. Erişim için gerekli bir alternatif güzergah bulunduğu, ortak güzergahtan yolculuk mesafesi farkı en düşük düzeyde tutulmalıdır.

c) Karışıklık veya geri dönüşü en az aındirmek için yol boyunca işaretleme gereklidir.

d) Uygun ölçülerde ulaşılabilir danışma bankoları, yardım ve engelli noktaları bulunmalıdır. Gerekli tüm işaretlemeler sağlanmalıdır. Bankoya tam yaklaşabilmeleri için en az 90 cm uzunluğunda ve diz açıklığı için en az 75 cm yüksekliğinde ve 49 cm derinliğinde bir alan bırakılmalıdır. Tekerlekli sandalye kullanıcıları için kontuar bölgesinde hazırlanmış olan indirgenmiş check-in bankosu bulunmalı.

Yaya yolları ve kaldırımlar

Madde 20- (1)

a) Yaya yolları ve kaldırımlar; farklı yapıları, aktiviteleri ve alanları dış mekanda birbirine bağlar.

Yaya yolları ve kaldırımların tasarım aşamasından uygulama aşamasına kadar temel hedef; tüm kullanıcılar, özellikle görme ve ortopedik engelliler gibi hareket kısıtlılığı olan engelliler için, ulaşılabilirliğinin sağlanması amacıyla, güvenli, temiz, engelsiz, düzgün ve yeterli genişlikte ulaşım imkanı sunulmasıdır. Açık alanlardaki ve rekreasyon alanlarındaki bütün yaya yollarında, kaldırımlarda, rampalarda, meydanlarda, yaya geçitlerinde aynı tasarım ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

b) Meydanlar, geniş yaya kaldırımları ve büyük/geniş holler gibi açık alanlarda görme engellileri yönlendirmek için yürüme şeridi yapılmalıdır.

(2) Yaya kaldırım genişliği

a) Engelsiz bir yaya kaldırımı en az 150cm en ideal 200cm genişlikte olmalıdır. Kaldırım genişliği, otobüs duraklarında minimum 300cm ve dükkan önlerinde minimum 350cm olmalıdır.

b) Yaya kaldırımlarının genişliği kullanma yoğunluğu ile yol sınıfına ve grubuna göre boyutlandırılmalıdır.

c) Yaya kaldırımı net ölçüsüne ilaveten mülkiyet yanında en az 25cm, bordür taşı tarafında bordür taşı dahil 50cm emniyet şeridi olmalıdır.

d) Kaldırım genişliğine ve yol gruplarına göre emniyet şeritleri mülkiyet sırasında 50cm, bordür taşı tarafında 120cm kadar olabilir.

(3)Yaya kaldırımının eğimi, yaya kaldırımında özellikle tekerlekli sandalye kullanıcılarının rahat geçişleri için kaldırım kesitinin eğimi %2''den küçük olmalıdır.

(4)Yaya kaldırımının yüzeyi-kaplaması

a)Yaya kaldırımı kaplaması, kaymayı önleyici ve dolaşmayı kolaylaştırıcı olmalı, yollardaki basamak vb. yol sathındaki yer altı tesisatı rögar kapakları çıkıntı oluşturmamalı, ani seviye değışiklikleri olmamalı; sürekli veya aynı seviyede zemin oluşturulmalıdır.

b)Yaya kaldırımında yol güzergahının görme engelliler tarafından baston ile kolaylıkla algılanması sağlanmalı, bunun için duyumsanabilir (hissedilebilir) yüzeylerden oluşan klavuz izlerden faydalanılmalıdır.

c)Sarı renkli hissedilebilir yüzeyler ideal olup diğđer dikkat çekici renkteki hissedilebilir yüzeyler kullanılabilir. Hissedilebilir yüzeyler yanmaya, kaymaya, kırılmaya ve UV ışınlarına (dış mekanda) karşı dirençli olmalıdır.

d) Kılavuz iz rengi zemine göre zıt veya kolay şekilde farkedilebilir renkte olmalıdır.

e) Kılavuz izde kullanılan malzemenin yüksekliğı tekerlekli sandalye kullananlar için engel oluşturmamalıdır.

f)Yaya kaldırımında bordür taşı üst seviyesi taşıt yolu kaplamasından en fazla 15cm yükseklikte, en az 3cm yükseklikte olmalıdır. Bordür taşları düzgün, iyi pahlanmış olmalı ve pahların eğimleri aynı olmalıdır.

g)Kaldırımdan danışma bankosu olan en az bir bina giriş kapısına kadar hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri bulunmalıdır.

h) Kılavuz izin her iki tarafından en az 60 ''ar cm tabela, kolon vb. engellerin olmadığı ve en az 220 cm baş kurtarma mesafesi bulunan yürüme alanı bulunmalıdır.

(5)Yaya kaldırımında drenaj

a)Yaya kaldırımında boyuna ve enine yönde gerekli eğimler verilip, bordür taşı ile taşıt yolunun birleştiğı yerde, yapılacak su oluğı ve rögarlarla yeterli drenaj sağlanarak, yüzeysel sular uzaklaştırılmalıdır.

b)Kavşak ve yaya geçitlerinde su oluğı yaya ve engelliler için bir engel oluşturmayacak ve yüzeysel sular oluk içinde gö5.llenme yapmayacak şekilde tasarlanmalıdır.

(6)Yaya kaldırımındaki güvenlik

a)Yaya kaldırımının genişliğine bağılı olarak, taşıt yolu ile kaldırım kenarına dikilecek, ağaçlar, elektrik, trafik işaretleri direkleri ile süs bitkileri, çiçeklik/ saksılar, yaya korkulukları vb. tesisler bordür taşı dahil, yaya kaldırımı boyunca en az 75cm ve en çok 120cm genişliğinde bir şerit içinde bir hizada düzgün olarak yerleştirilmelidir. Yaya kaldırımlarındaki ilan panosu, aydınlatma gibi kent mobilyaları ve ağaçlar; özellikle görme engelli kişiler tarafından fark edilebilmeleri açısından, kaldırım 10cm yüksekteki bir platform üzerinde konumlanmalıdır. Yaya kaldırımındaki bitki kasası, ağaççık gibi bir tasarım elemanlarının bitiminden itibaren 60cm''lik bir alanda doku farklılaşması oluşturularak duyumsanabilir yüzey oluşturulmalıdır.

b)Yaya kaldırımının mülkiyet sınırında kot farkı olması halinde kaldırım ile bahçe arasına korkuluk yapılmalıdır.

c)Kaldırımların bakım ve onarımı sırasında doğabilecek sorunları engellemek için; tamirat alanları yerden yaklaşık 100cm yükseklikte barikatla çevrelenmeli, bunun altına da engelli bastonları için engel çubukları çekilmelidir. Çevrilmiş alanların bulunduğu yerlerde sesli uyarılar ve lambalar konulmalı, tekerlekli sandalye geçişine uygun alan ayrılmalıdır. Tadilat nedeniyle açılan geçici yaya yolları asla 150 cm'den daha dar olmamalı, mümkünse 180cm genişlik ayrılmalıdır.

d) Kaldırım üzerinde, görme engelliler açısından tehlike ve sorun teşkil edeceğinden mümkün olduğunca yer ızgarası konulmamalı; konulması gerektiğinde ise yürüyüş güzergahına dik olacak şekilde konumlandırılmalıdır.

e)Kaldırımların taşıtlar tarafından işgali engellenmelidir.

f) Bir yaya yolu üzerine veya yanına yapı iskelesi veya diğer geçici yapıların dikilmesi halinde, bu yapıların görme engelliler tarafından fark edilecek şekilde işaretlenmesi önemlidir. Kaldırım üzerine iskele kurulmuşsa, en az 110cm genişlikte geçiş yolu bırakılmalıdır. İskelelerin köşe noktaları tamponla kapatılmalı ve bütün dikey destekler 15cm kalınlıkta zıt renkli şeritler ile işaretlenmiş olmalıdır. Bu şeritler, alt kenarları yerden 150cm – 170cm yüksekliğe gelecek şekilde sabitlenmelidir.

g) Yaya kaldırımı bitişiğinde bisiklet yolu düzenlendiğinde; güvenlik açısından bitkisel ya da yapısal düzenlemelerle bisikletlilerin yayalara ayrılmış alana geçişi engellenmelidir. Yaya kaldırımının bisiklet yoluna bitişen kısmında görme engellileri uyarıcı duyumsanabilir yüzey döşemesi bulunmalıdır.

Yaya geçitleri

Madde 21- (1)Yaya geçitleri

a)Yaya ve araç trafik yoğunluğuna bağlı olarak, ışık kontrolsüz yaya geçidi yapılan yerlerde, engellilerin de geçeceği düşünülerek, sürücüler yaya geçidinden en az 2000cm önce yaya geçidi işaretiyle, yaya geçidinde de engelli işaretiyle uyarılmalıdır.

b)Yoğun trafikli taşıt yollarında hemzemin yaya geçitleri yapılamaması halinde engellilerin de kullanabileceği şekilde alt/üst geçitler yapılmalıdır.

c)Yaya alt/üst geçitlerinde daha az enerji kaybı nedeniyle yayalarca üst geçit yerine alt geçit tercih edildiğinden, üstgeçit yerine alt geçitler yapılmalıdır.

d)Yaya alt/üst geçitlerdeki rampa ve merdivenler yanında iki yönlü yürüyen merdivenlerde yapılmalıdır.

e)Yürüyen merdiven yapılmasını gerektirecek yoğunluktaki şehir merkezlerindeki yaya alt/üst geçitlerinde, merdiven lifti (asansörü), gerekli yer ve eğim varsa yürüyen bant yapılmalıdır.

f)Yürüyen bant eğimi 4° ile 15° arasında olmalıdır.

g)Kullanılan merdiven lifti (asansörü) şu özelliklerde olmalıdır:

h)Merdiven lifti platform yükselticisinin taban alanı 89cmx150cm'den küçük olmamalı, açık kenarlarda korkuluklar bulunmalı, gerektiğinde ve acil durumlarda karşılıklı bina içi bir güvenlikle bağlantılı olmalıdır.

i)Merdiven lifti uygun işaretlemeler ile belirtilmelidir.

ı)Merdiven lifti yardım almadan hizmet verebilme yeterliliğinde olmalıdır.

j)Yaya alt/üst geçitlerinde tüm engellilerin kullanabileceğini belirten engelli işaretli bir levha kullanılmalıdır.

k)Yaya geçitlerini gösteren ikaz trafik işaretleri ışıklı veya fosforlu olmalıdır.

l)Taşıt yolunun her iki tarafında kaldırım olmalıdır.

m)Yaya geçidi yeterince uzaktan görülebilmeli ve iyi aydınlanmış olmalıdır.

n)Engelli yolcular için belirlenmiş olan otopark ve terminal binası arasındaki geçiş noktalarına, araçlar tarafından dikkatli geçiş yapmaları yönünde uyarı yazılarının konulması gerekmektedir. Araçların yavaş geçişini sağlayacak şekilde gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

o) Işık kontrollü yaya geçitlerinde trafik işaret lambaları işitme engelliler için ışıklı ve yaya figürlü, görme engelliler için devamlı ses (akustik) uyarı işareti bulunmalıdır.

ö)Kavşak ve kavşaklar dışında yapılan pelikan türü yaya geçitlerinde basmalı (butonlu) ışıklı ve sesli trafik işaretinin engelliler tarafından da kullanılabilmesi için en fazla 120cm yükseklikte olmalıdır.

p) Koruyucu trafik adaları taşıt gidiş yönünde boyu 300cm, yerine göre 400cm ve genişliği yaya geçiş yönünde 250cm ve yerine göre 160cm yapılmalı, bu değerlerin altında olmamalıdır. Koruyucu ada kenar taşları (bordür taşı) yükseklik 15cm olmalı, yayanın geçtiği yerlerde yükseklik 3cm olmalı ve geçidin bir yerinde tekerlekli sandalyeli engelliler için taşıt yoluna doğru 90cm eninde %8 eğimli rampa yapılmalıdır. Koruyucu adalar trafik işareti ile işaretlenmeli ve ışıklı uyarıcı levhalar kullanılmalıdır. Görme engelliler için kaldırım rampası, koruyucu ada geçiş kısmı döşemesi taşıt yolu sathından farklı malzeme dokusunda olmalıdır.

r)Butonlu yaya geçidi butonu üzerinde kavşak yönünü belirten kabartmalı ok bulundurulmalıdır.

(2) Yaya geçitlerinin eğimi, Taşıt yolu ve kavşaklarda yaya geçitleri bordür taşı ile kesilmemeli ve taşıt yolu seviyesine kadar yaya yolunda her üç yönde %3-%8 eğimli rampa yapılmalıdır.

(3) Yaya geçitlerinin yüzeyleri, Yaya geçitlerinde kullanılan kaplama malzemeleri kaygan olmamalı, tahrip, yangın vb. dış tesirlere karşı dayanıklı olmalıdır.

(4) Yer çizgileri

a)Trafik yoğunluğuna bağlı olarak, yayaların taşıt yolunu ve kavşakları geçtiği, geçit yer çizgileri bulunmalıdır. Yaya kaldırımı bitişiğinde bisiklet yolu düzenlendiğinde; güvenlik açısından bitkisel ya da yapısal düzenlemelerle bisikletlilerin yayalara ayrılmış alana geçişi engellenmelidir. Buna göre: Yaya kaldırımının bisiklet yoluna bitişen kısmında görme engellileri uyarıcı duyumsanabilir yüzey döşemesi bulunmalıdır.

b)Taşıt yoluna çizilen çizgiler(zebra çizgileri) sabit ve kalıcı olmalıdır.

c)Kavşaklardaki yaya kaldırımları genişletilmeli, yayaların ve engellilerin rahat hareket etme imkanı sağlanmalı köşe başlarına görüşe engel olacak ilan veya bilgi panoları konulmamalıdır.

(4) Yaya geçitlerinde güvenlik

a)Yayaların ve engellilerin taşıt yolunda karşıdan karşıya geçmesi istenmeyen yerlerde, kavşak kollarında ve yaya geçitlerinin en az 1500cm sağ ve sol tarafında yapılan metal yaya korkuluğu ile engelliler yönlendirilmelidir.

b) Metal yaya korkuluğu yaya geçitlerinde kullanıldığında, yaya akımının yaya kaldırımındaki dağılımında fark olması halinde, akımın az olduğu tarafa yapılmayabilir. Metal yaya korkuluğu orta refüjlü yollarda sadece yaya geçitlerinin çevresinde ve geçidin her iki tarafında en az 1500cm olarak yapılmalıdır.

Toplu taşıma hizmetleri

Madde 22- (1) Taşıtlar ve duraklar

a)Yerel yönetimlerin denetimindeki tüm toplu taşıma araçları ve şehir içi servis araçlarının engellilerin yardımcı araç ve gereçleriyle rahatlıkla erişebilecekleri biçimde donatılması, diğer bir ifade ile taşıta erişebilirliği sağlanması ve taşıt ile durak ve kaldırım yüzeyleri arasındaki kot farklılıklarının giderilmesi gerekmektedir. Otobüs kapılarının düzenlenmesinde aşağıdaki özelliklere dikkat edilmelidir: En az 90cm genişliğinde olmalıdır. Düşük tabanlı basamak bulunmalıdır. Basamak yüzeyi kaymaz malzemedir olmalıdır. Tutunma çubuğu bulunmalıdır. Taşınabilir rampa veya kapıya monte edilmiş hidrolik kaldıraç bulunmalıdır.

b) Hareket kısıtlılığı bulunan yolcular için; iç basamak yüksekliği 12cm ile 20cm arasında. Koltuklar arasındaki geçiş genişliği; koltuk yüksekliğinin 90cm olduğu durumlarda en az 45cm,koltuk yüksekliğinin 140cm olduğu durumlarda 55cm olmalıdır. Tutamaklar ve tutunma destekleri arasındaki mesafe en fazla 105cm olmalıdır. Zil düğmeleri, oturan yolcunun kalkmadan ulaşabileceği konumda olmalıdır. En az 65 cm genişlikte boş alana sahip ön koltuklar bulunmalıdır. Bu koltuklar hareket gücünü çeken yolcuların bacaklarını uzatarak oturmasına ve kolay iniş- biniş yapmalarına olanak sağlar.

c)Hava yolu taşıtlarında check-in işleminden itibaren taşıtın giriş kapısına kadar servis hizmeti verilmelidir. Taşıt giriş kapısından oturma alanına kadar erişilebilir olmalıdır.

d)Üç tip rampadan biri kullanılabilir: El kontrollü taşınabilir rampa; Otobüs içinde taşınır ve gerek duyulduğunda istenilen pozisyonda yerleştirilerek kullanılır. El kontrollü katlanabilir rampa ;Bu rampa katlanabilir özelliktedir; herhangi bir kimse tarafından katlanabilir. Elektrikli rampa; Elektrikle çalıştırılır, rampa eğimi ve yüksekliği konuma göre ayarlanabilir.

e)İnecek yolcular için sağlanan inme uyarı düğmelerinin bir kısmı otobüs iç tabanından 90cm-120cm arası yükseklikte konumlandırılmalı ve Braille alfabesi ile de yazılmış olmalıdır.

- f)** Durağın adı, duraktan geçen otobüslerin numaraları, güzergahlar, dijital levhalarda belirtilmeli ve her durakta bulunmalıdır.
- g)** Kapalı duraklarda bulunan bilgilendirme panosu göz hizasında ve dokunsal okuma yüksekliğinde, iri puntolu harfler, kabartmalı şehir haritası, güzergah planı, toplu taşıma aracı tarifesi gibi bilgiler bulunmalıdır.
- h)** Araç ve platform arasındaki fark en fazla 4,5 cm olmalıdır.
- i)** Koltuk minderi ön üst yüzey yüksekliği tabandan 40 cm -50 cm yükseklikte olmalıdır.
- j)** İletişim cihazları tabandan 70 cm -120 cm arası yükseklikte bulunmalıdır. Alçak taban koltuk bulunmayan yerlerde iletişim cihazları 80 cm ile 150 cm arası bir yükseklikte olmalıdır.
- k)** Araç içinde bulunan iletişim cihazlarının, kollarını kullanamayan bireyler tarafında kullanılabilmesi için avuç içi ile çalıştırılabilir nitelikte olması gerekmektedir. Ayrıca engelli bireyler tarafından kolay farkedilebilir olması için zemin ile zıt renkte olmalıdır.
- l)** Araçlarda engelli bireylerin uygun yerleri farkedebilmesi için aracın hem ön yanlarına hemde ilgili kısımlarına işaretlemeler yapılmalıdır.
- m)** Araçta emniyet tertibatının arzalanması halinde asansör, rampa ve karoseri alçaltma/yükseltme sistemleri el kuvveti ile güvenli olarak kullanılabilir olmalıdır.
- n)** Araç emniyet tertibatlarının arzlanması halinde acil çalıştırma mekanizmalarının yeri ve tipi işaretlenmiş olup farkedilebilir olmalıdır.
- o)** Rampanın araç durduktan sonra çalışması gerekmektedir.
- p)** Rampa dış kenarları 2,5 mm „den az olmayan bir eğrilik ile yuvarlatılmış olmalıdır. Rampanın dış kısımdaki köşeler 5 mm „den az olmayan bir eğrilik yarı çapında yuvarlatılmış olmalıdır.
- r)** Rampalar 300 kg lık yük taşıyabilecek özellikte olmalıdır.
- s)** Rampanın açılıp kapanması sırasında yanıp sönen ışık ve bir sesli ikaz ile belirtilmelidir.
- Ğ)** Rampalar dış kenarlıklarında kolaylıkla görülebilen kırmızı ve beyaz geri yansıtıcı tehlike işareti ile farkedilebilir olması gerekmektedir.
- t)** Gemide engelli kişilerin kullanımına yönelik düzenlenmiş en az bir tane giriş kapısı bulunmalıdır. İskeleden gemiye girişte trabzan gibi güvenlik önlemleri alınmış olmalıdır.
- u)** Ro-ro yolcu gemilerinde ve arabalı vapurlarda yeterli engelli otopark yeri olmalıdır.
- ü)** Engelliler için ayrılmış koltuklar acil çıkışlara ve tuvaletlere yakın olmalıdır. Gemideki yolcu koltuklarının en az %5 „nin engellilerin kullanımına uygun olması ve koltuklarda engelli kullanımına uygun zıt renkte tutacak olması gerekmektedir. Koltuklar arasındaki alan dizlerini kıramayan birisi için yeterli mesafede olmalı değil ise öndeki koltuklar yatırılabilir nitelikte olmalıdır.

(2) İşitme bozukluğu olan kişiler için

- a)**Toplu taşıma araçlarında dijital ekranlar ile gelecek durak isimleri yazılmalıdır.
- b)**Butona basıldıktan sonra “duracak” yazısı görülmelidir.
- c)**Zemin kaymaz malzeme ile kaplanmalıdır.
- d)**Giriş ve iniş kapıları iyi aydınlatılmalıdır.
- e)**Gerekli yerlerde iyi sabitlenmiş tutunma çubukları bulunmalıdır.

(3) Tekerlekli sandalye kullanıcıları için

- a)**Açıkça işaretlenmiş, engelsiz bir zeminde manevra için yeterli ve boyutları en az 130cm x 75cm olan tekerlekli sandalye alanı bırakılmalıdır.
- b)**Girişten tekerlekli sandalye için ayrılmış alana kadar minimum 75cm, tercihen 80cm veya daha fazla geçiş genişliği sağlanmalıdır.
- c)**Tekerlekli sandalyeli yolcunun yaslanabileceği, arkalık yüksekliği 35cm“den 140cm“ye kadar olmalıdır.
- d)**Koltuk boşluğunun bir tarafında yaklaşık 90cm yüksekliğinde yatay, açılıp kapanabilen bir kol destek yeri olmalı ve zil düğmesi kolay erişilebilir bir konumda bulunmalıdır.
- e)**Zil butonu tekerlekli sandalye kullanıcısı tarafından ulaşılabilir olmalıdır.
- f)** Tekerlekli sandalye kullanıcıları için ayrılmış olan kısımların ihtiyaç halinde boşaltılması için ' Bu alan Tekerlekli sandalye kullanıcıları için ayrılmıştır. Lütfen ihtiyaç durumunda boşaltınız" ibaresi bulunmalıdır.
- g)** Yolcu koltuklarının bağlama sistemi gerektirdiği durumlarda her tekerlekli sandalye ve kullanıcısı için bulunmalıdır.
- h)** Tekerlekli sandalye kullanıcıları için engelli otopark yerlerinden yolcu kompartımanlarına kadar engelsiz geçiş alanı sağlanmalıdır.

(4) Görme bozukluğu olanlar için

- a)**Basamak kenarlarında işaretlemeler (sarı ve siyah zikzaklı işaretler) yapılmalıdır.
- b)**Zıt renkli tutunma barları yapılmalıdır.
- c)**Zıt renkli zil düğmeleri olmalıdır.
- d)**Sesli duyurular, anonslar („bir sonraki istasyon“ veya „son istasyon“ gibi) yapılmalıdır.
- e)**Otobüs duraklarında servis numaralarını ve gidilecek yerleri bildiren sesli uyarılar bulunmalıdır.
- f)**İlk koltuğun yanında rehber köpek için yeterli boş alan bulunmalıdır.

Bekleme, aktarma, indirme - bindirme yerleri

Madde 23-(1) Duraklar

a) Engellilerin, erişilmesi gereken yerlere en kısa, rahat, güvenli olarak gitmeleri sağlanmalıdır. Durakların yerleri basit, kolay, anlaşılabilir ve belli bir uzaklıktan görülebilir olmalıdır.

b) Otobüs durakları engellilerin de kullanabileceği şekilde tasarlanmalıdır. Merdivenli otobüslerin içindeki dolaşım alanları geniş ve asansörlü giriş - çıkışa sahip olmalıdır. Engellilerin, duraklarda otobüse rahat inip binmeleri için, durak kısmı, taşıt yolundan 20cm rampa ile yükseltilmeli ve 30cm döşemeye sahip otobüse kolay giriş sağlanmalıdır. Taşıt yollarında engelliler için de yeterli sayıda, taşıta inme/binme yerleri yapılmalıdır. Bu yerlerde standart engelli ikaz trafik işareti levhaları kullanılmalı, yanlış kullanmaya engel olan yol ve trafik işaretleri kullanılmamalıdır. Yaya yolu rampası ve yol seviyesinde çıkış yeri yapılmalıdır.

c) Duraklarda engelliler için oturma bankı, tekerlekli sandalye alanı bulunmalı ve karşı korumalı olmalıdır.

d) Otobüs duraklarında, durak boyunca bisiklet yolu, taşıt yoluna çıkmayıp durak arkasından durağa 200cm'lik mesafe bırakılacak şekilde olmalıdır. Engelli ve yaya için bisiklet yoluna, yaya kaldırımından duraklara geçişte dikkat edilmeli ve yaya geçiş işaretleri konmalıdır.

e) Taksi duraklarında, şehir merkezlerinin gerekli yerlerinde engellilerin inme/binmeleri için yer ayrılmalı ve bualanlarda yaya yolu ve taşıt yolu kenar kotu ile eş düzey olmalıdır.

f) Görme engellinin vagona rahat binmesini sağlamak için hissdeilebilir yüzey yürüme işareti uygulanmalıdır.

(2) Merdivenler

a) Merdivenler ulaşılabilir güzergah üzerinde olmalıdır. Bina girişindeki merdivenin, rampanın veya kapının önünde herhangi bir alanda çiçeklik, tabela, çöp kutusu vb. nesnelere geçişe engel olmamalıdır.

b) Merdivenlerin boyutları, maksimum bir rıht yüksekliği 15cm olmak üzere 2 x rıht yüksekliği + 1 x Basamak Genişliği yaklaşık 63cm olmalıdır.

c) Merdivenlerin yüzeyleri, basamak ve rıhtlar zıt renkte gösterilmelidir. Merdivenlerin yürüme yüzeylerinde pürüzlü, kaymayı önleyen kaplama kullanılmalıdır. Gerekliyse merdivenin üzeri hava etkilerine karşı kapatılmalıdır. Basamak ucunda 4cm-5cm eninde koruyucu kaymaz bir şerit bulunmalı, koruyucu malzeme, takılıp düşmeyi önleyecek, çıkıntı yapmayacak, basamak yüzeyi ile düz olacak şekilde monte edilmelidir. Kaymaz şeritlerin bütün basamaklarda olması gerekmektedir.

d) Merdiven sahanlığı, aynı yönde devam eden merdivenli yollarda; arazinin topografik yapısına bağlı olarak yükseklik farkı 180cm üstünde ise merdivenler arasında 200cm'lik sahanlık olmalıdır. Merdivenlerin başlangıcında ve sonunda görme engelliler için 120cm uzunluğunda düz ve farklı dokuda kaplama malzemesi ile döşenmiş sahanlık olmalıdır.

e) Yürüyen bant, merdiven ve merdiven lifti -asansörü, binalara merdiven ve asansörlerin dışında merdiven basamakları üzerinde yer alan merdiven asansörü denilen bir sistem kurulabilir.

Merdiven asansörünün kullanılacağı iç ve dış merdivenler ve sahanlıklar, ulaşılabilir güzergah üzerinde konumlandırılmalıdır.

Platform yükselticisinin taban alanı 89cm x150cm“den küçük olmamalı, açık kenarlarda korkuluklar bulunmalı, gerektiğinde ve acil durumlarda karşılıklı bina içi bir güvenlikle bağlantılı olmalıdır. Merdiven lifti uygun işaretlemeler ile belirtilmeli ve yardım almadan hizmet verebilme yeterliliğinde olmalıdır.

Sabit veya yürüyen merdivenlerin önüne görme engelliler için 60cm derinliğinde uyarıcı hissedilebilir yüzeyler konulmalıdır.

Yürüyen merdivenlerin ve bantların, yürüyebilen engelliler için emniyetli hale getirilmesi amacıyla, merdivenin başında ve sonunda kırmızı ve yeşil ışıklar kullanılmalı, hareket yönü ve hareket başlangıç yönü belirtilmelidir.

Yürüyen bantlarda, eğimin %12 “den hızın ise saniyede yarım metreden fazla olmaması sağlanmalıdır.

Yürüyen bant ve merdivenlerde görmeyen veya çok kısıtlı bir görüş kabiliyetine sahip insanlar için, sesli uyarı sistemi sağlanmalıdır. Ayrıca her basamağın köşe kenarı zıt renkler ve tonlarla belirginleştirilmelidir.

Korkuluk ve küpeşte

Madde 24-(1)

a) Her iki tarafı boşluk olan merdivenin her iki tarafına, boşluk tek tarafta ise boşluk olan tarafa korkuluk yapılmalıdır. Genişliği 300cm „den fazla olan merdivenlerde, merdivenin iki yanındaki trabzanlara ilaveten arada üçüncü bir trabzan bulunmalıdır.

b) Merdivene uygulanan küpeşteler kavranabilir formda olmalı ve duvara emniyetle yük taşıyabilecek şekilde monte edilmelidir.

c) Yaşlı ve çocuklar için 70cm yüksekliğinde küpeşte yapılmalıdır. Korkuluk merdivenin başlangıcından en az 30cm önce başlamalı ve bitiminden itibaren en az 30cm devam etmelidir. Duvar ile küpeşte arası mesafesi net 4cm“ den az olmamalıdır. Korkuluğa bitişik duvar veya diğer yüzeylerde çıkıntı ve pürüzler olması durumunda, çıkıntı veya pürüz yüzeylerinden 5cm mesafede olmalıdır. Küpeştelerin çapı veya genişliği 3,2cm – 4 cm arasında olmalıdır. Az gören engelliler tarafından kolayca fark edilebilmesi amacıyla korkuluk ve küpeşte rengi bitişik yüzeylere zıt renklerden seçilmelidir.

d) Küpeştelerin kavrama yüzeyi sürekli ve uçları yuvarlatılmış olmalıdır.

Rampalar

Madde 25- (1) Rampaların boyutları

a) Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa, tekerlekli sandalyeli engellinin manevrası için gerekli sahanlık alanı en az 150cm x 150cm olmalıdır.

b) Rampalarda, tekerlekli iki sandalyenin iki yönlü geçişinin gerekli olduğu durumlarda minimum net genişlik 180cm olmalıdır.

(2)Rampalarda eğim, eğimlerin, tekerlekli sandalye kullanıcıları ve bastonlu kişilerin rahat ve güvenli geçişini sağlaması için %3 - %8 arasında olmalıdır .Döşeme seviyesinden 1,3 cm'den daha fazla bir kot farkı varsa rampa düşünölmelidir.

(3) Rampaların yüzeyleri

a)Görme engelliler için rampaların başında ve sonunda 150cm uzunluğunda düz ve farklı dokuda bir alan bulunmalıdır.

b) Rampaların yüzeyleri sert, stabil, kaymaz ve çok az pürüzlü malzeme ile kaplanmalıdır. Yüzeydeki pürüzlölük yüksekliklerinde 1,3 cm'den büyük farklılık olmamalıdır.

(4)Rampalarda güvenlik ve konfor

a) Tekerlekli sandalye kullanan engelliler için rampaların korumasız taraflarına en az 5cm yüksekliğinde koruma bordürü yapılmalıdır.

b)15cm yüksekten fazla bir kot farkını geçerken rampanın iki tarafına küpeşte yapılmalıdır. Tekerlekli sandalye kullanıcıları için 90cm, yaşlı ve çocuklar için 70cm yüksekliğinde küpeşte yapılmalıdır.

c)Rampaların başında ve sonunda sahanlıklar bulunmalıdır. Rampa sahanlıkta yön değıştiriyorsa, sahanlık en az 150cm x 150cm olmalıdır.

d)Genişliğı 300cm „den fazla olan rampalarda, rampanın iki yanındaki trabzanlara ilaveten arada üçüncü bir trabzan bulunmalıdır.

e) Bahçe girişindeki rampaya tabela ile yönlendirme yapılmalıdır.

(5)Seviye farklılıkları, yürüme güzergahı üzerinde ızgaralar varsa bunların bir doğrultudaki aralıkları 1,3cm''yi aşmamalıdır. Izgaralar uzun kenar ana geçiş yönüne dik doğrultuda olacak biçimde yerleştirilmelidir.

WC Standartları

Madde 26- (1) Kamusal WC

a)Şehir merkezlerinde, engelliler için uygun yerlerde rahat ve kolay girişli basamaksız kadın ve erkekler için en az iki adet engelli tuvaleti olmalıdır.

b)Engelli tuvaletleri erişilebilir güzergahta yer almalıdır.

c)Engelli tuvaletlerinde klozetten ve yere düşöldüğünde yetişilebilecek şekilde acil durum çağrı aparatı olmalıdır.

d)Tekerlekli sandalye kullanıcıları için yeterli manevra alanı bırakılmalıdır.

(2) Klozet

- a) Tutunma çubukları klozet yüksekliğinden 25cm – 35cm daha yukarıda olmalıdır.
- b) Kağıt havluluk veya el kurutma makinesi yerden yüksekliği 80cm – 110cm olmalıdır.
- c) Tuvalet kağıdı en az 43cm, en fazla 48cm yüksekliğe yerleştirilmiş olmalıdır.
- d) Klozetler orta aksın yan duvardan uzaklığı en az 46cm ve toplamda klozetin oturduğu yerin net genişliği en az 85 cm olacak biçimde düzenlenmelidir.
- e) Sifon kolları veya zinciri yerden en fazla 110cm olmalı ve kolay kavranabilir niteliklerde olmalıdır.
- f) Taharet musluğu 43cm – 55cm yükseklikte ve klozetten kolayca erişilebilecek şekilde konumlandırılmalıdır.

(3) Lavabolar

- a) Kağıt havluluk veya el kurutma makinesi yerden yüksekliği 80cm – 110cm olmalıdır. Sıvı sabunluğun yerden yüksekliği 80cm – 110cm olmalıdır. Döşeme üzerinden boru kısmına kadar en az 68,5cm olmalıdır. Döşeme üzerinden lavabonun alt yüzüne kadar en az 75cm olmalıdır.
- b) Lavabo kullanımı için lavabo önünde boş bir zemin yüzeyi ve lavabo altında diz boşluğu sağlanmalıdır. Lavabonun derinliği (ön yüzünün arka duvara olan mesafesi) en az 43cm en fazla 49cm olmalıdır. Önden yaklaşımda lavabo önünde 76cm x122cm“lik net döşeme boşluğu bulunmalıdır. Bu net döşeme yüzeyinin fazla 49cm “i lavabo altına doğru uzatılabilir. Diz boşluğu için döşeme üzerinden lavabonun altındaki boru kısmına kadar olan yükseklik en az 68,5cm olmalıdır. Bu minimum yüksekliğin lavabonun ön yüzünden içeri doğru en az 20,5cm“lik bir derinlikte de sağlanmış olması gereklidir. Lavabo yüksekliği lavabonun alt yüzüne kadar, net en az 75cm lavabonun ön üst yüzüne kadar en fazla 86cm olmalıdır.
- c) Armatürler (musluk/batarya) kollu, itmeli tipte veya elektronik kontrol mekanizmalı olmalıdır. Musluklar ve diğer kontrol araçları tek elle ve kolayca kullanılabilir, çalıştırılması için 22,2 N 'dan daha fazla güç gerektirmeyen özelliklerde olmalıdır. Armatürler seçilirken, el yıkama sırasında el ile lavabo arasındaki mesafenin rahat kullanılabilir şekilde olmasına dikkat edilmelidir.

(4) Pisuarlar

- a) Pisuarlar bölme şeklinde veya döşemeden en fazla 45cm yükseklikte uzun kenarından duvara asılı tipte yapılmalıdır.
- b) Önden yaklaşım için pisuarların önünde 76cmx122cm“lik boş alan sağlanmalıdır. Bu alan ulaşılabilir güzergah ile çıkışabilir. Pisuar bölmeleri pisuar kenarından daha öne uzatılmamalıdır, bu durumda pisuar kenarları arasındaki net boşluk 74cm bırakılabilir.

(5) Aynalar

a)Aynaların alt kenarı döşeme üzerinden en fazla 90cm üst kenarı en az 190cm yükseklikte olmalıdır.

b)Tekerlekli sandalye kullananlar için alçalıp yükselebilen ayarlı aynalar, aynanın sabit olması durumunda ise öne doğru 10°-15° eğim verilmiş aynalar tercih edilmelidir.